

**ZAKON
O HEMIKALIJAMA**

Sarajevo, septembar 2017.godine

ZAKON O HEMIKALIJAMA

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet)

Ovim zakonom uređuje se klasifikacija, obilježavanje i pakovanje hemikalija; sigurnosno-tehnički list; obavljanje djelatnosti sa hemikalijama; Integralni inventar hemikalija; ograničenja i zabrane hemikalija; uslovi za uvoz i izvoz hemikalija; stavljanje deterdženata na tržište; integrisano upravljanje hemikalijama; nadzor i druga pitanja od značaja za sigurno upravljanje hemikalijama u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija).

Član 2.

(Načela i nadležni organ)

- (1) Ovaj zakon zasniva se na načelu da proizvođač, uvoznik ili dalji korisnik treba da osiguraju da proizvode, stavljaju na tržište ili koriste supstance koje nemaju štetno dejstvo na zdravlje ljudi i životnu sredinu.
- (2) Odredbe ovog zakona zasnovane se na načelu predostrožnosti.
- (3) Ovim zakonom ostvaruju se pretpostavke za implementaciju Globalno harmonizovanog sistema klasifikacije i obilježavanja hemikalija Ujedinjenih nacija, Roterdamske konvencije o proceduri davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja za određene opasne hemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini (u daljem tekstu: Roterdamska konvencija) i drugih međunarodnih sporazuma i inicijativa koje imaju za cilj sigurno upravljanje hemikalijama.
- (4) Nadležni organ u pogledu ovog zakona je Federalno ministarstvo zdravstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Član 3.

(Definicije izraza)

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) **hemikalija** označava supstancu i smjesu koja sadrži supstancu;
- 2) **supstanca** označava hemijski element i njegova jedinjena u prirodnom stanju ili dobijena u proizvodnom procesu, uključujući aditive potrebne za očuvanje njegove stabilnosti i nečistoće koje proizilaze iz primjenjenog procesa, a isključujući rastvarač koji se može izdvojiti bez uticaja na stabilnost supstance ili promjenu njenog sastava;
- 3) **smjesa** označava mješavinu ili rastvor dvije ili više supstanci;
- 4) **proizvod** označava predmet kojem je tokom proizvodnje dat određeni oblik, površina ili dizajn koji određuju njegovu funkciju više nego njegov hemijski sastav;
- 5) **opasna hemikalija** označava hemikaliju koja je razvrstana u najmanje jednu od klasa opasnosti;
- 6) **rukovanje** označava proizvodnju, preradu, pakovanje, skladištenje, stavljanje na tržište, transport, prodaju i upotrebu hemikalija ili bilo koju drugu aktivnost pri kojoj se koriste hemikalije;
- 7) **upotreba** označava obradu, formulisanje, potrošnju, skladištenje, čuvanje, preradu, punjenje u posude, prenos iz jedne posude u drugu, miješanje, proizvodnju proizvoda ili bilo koju drugu upotrebu;
- 8) **proizvodnja** označava proizvodnju ili ekstrakciju supstance u prirodnome obliku;

- 9) **proizvođač** označava svako fizičko ili pravno lice sa sjedištem u Federaciji koje proizvodi supstancu, a koje svoju djelatnost obavlja u skladu sa propisima o privrednim društvima, o registraciji poslovnih subjekata ili propisima o obrtu i srodnim djelatnostima;
- 10) **uvoz** označava fizički unos na teritorij Federacije;
- 11) **uvoznik** označava svako fizičko ili pravno lice sa sjedištem u Federaciji koje je odgovorno za uvoz hemikalija, a koje svoju djelatnost obavlja u skladu sa propisima o privrednim društvima, o registraciji poslovnih subjekata ili propisima o obrtu i srodnim djelatnostima;
- 12) **stavljanje na tržište** označava snabdjevanje ili činjenje dostupnim hemikalije trećem licu na teritoriji Federacije, bilo uz naknadu ili bez naknade, pri čemu se i uvoz smatra stavljanjem na tržište;
- 13) **dalji korisnik** označava svako fizičko ili pravno lice, kao i lice koje obavlja samostalnu poslovnu djelatnost – obrt sa sjedištem u Federaciji, osim proizvođača i uvoznika, koja koristi supstancu samu ili sadržanu u smjesi u industrijske ili profesionalne svrhe, uključujući i lice koje vrši ponovni uvoz, pri čemu se distributer i potrošač ne smatraju daljim korisnikom;
- 14) **distributer** označava svako fizičko i pravno lice sa sjedištem u Federaciji, uključujući i prodavca na malo, koje skladišti i stavlja na tržište hemikalije;
- 15) **subjekti u lancu snabdjevanja** označava sve proizvođače i uvoznike i dalje korisnike u lancu snabdjevanja;
- 16) **snabdjevač hemikalije** označava proizvođača, uvoznika, daljeg korisnika ili distributera koji stavlja hemikaliju na tržište;
- 17) **snabdjevač proizvoda** označava svakog proizvođača ili uvoznika proizvoda, distributera ili drugog aktera u lancu snabdjevanja koji stavlja proizvod na tržište;
- 18) **primlac supstance ili smjese** označava daljeg korisnika ili distributera kojem se isporučuje supstanca ili smjesa;
- 19) **naučno istraživanje i razvoj** označava svako naučno eksperimentisanje, analiziranje ili istraživanje hemikalija koje se provodi pod kontrolisanim uslovima u obimu manjem od jedne tone godišnje;
- 20) **istraživanje i razvoj proizvoda i procesa** označava svaki naučni razvoj koji se odnosi na razvoj proizvoda ili dalji razvoj supstance, same, u smjesama ili u proizvodima, u svrhu čega se koriste pilot-postrojenja ili probne proizvodnje za razvoj proizvodnog procesa i/ili ispitivanje oblasti primjene supstance;
- 21) **scenario izloženosti** označava skup uslova, uključujući operativne uslove i mjere upravljanja rizikom, koji opisuju kako se supstanca proizvodi ili upotrebljava za vrijeme svog životnog ciklusa i kako proizvođač ili uvoznik kontrolišu, ili preporučuju daljim korisnicima kako da kontrolišu izloženost ljudi i životne sredine. Scenario izloženosti može pokrивati specifičan proces ili upotrebu, ili više procesa ili upotreba, zavisno od slučaja;
- 22) **ograničenje** označava svaki uslov za zabranu proizvodnje, upotrebe ili stavljanja na tržište;
- 23) **hemijski naziv prema IUPAC nomenklaturi** jeste naziv hemikalije identifikovan u nomenklaturi Međunarodne unije za čistu i primjenjenu hemiju (engl. *International Union of Pure and Applied Chemistry – IUPAC*);
- 24) **globalno harmonizovani sistem** (eng. *Globally Harmonised System*) (u daljnjem tekstu: GHS sistem) označava globalno harmonizovani sistem Ujedinjenih nacija za klasifikaciju i obilježavanje hemikalija;

- 25) **postupak prethodnog obavještenja** je postupak prema kojem se hemikalije koje su zabranjene ili strogo ograničene u državi izvoznici, smiju izvoziti samo ako se o tome prethodno obavijesti država uvoznica;
- 26) **postupak davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja** (engl. *Prior Informed Consent*) (u daljnjem tekstu: PIC) je postupak prema kojem se hemikalije koje su zabranjene ili strogo ograničene u državi izvoznici, smiju izvoziti samo ako se o tome prethodno obavijesti država uvoznica i ona da saglasnost za uvoz predmetne hemikalije.
- 27) **deterdžent** označava supstancu ili smjesu koja sadrži sapune, odnosno druge surfaktante i koristi se za pranje i čišćenje. U deterdžente spadaju i pomoćne smjese za pranje (pretpranje, ispiranje ili izbjeljivanje odjeće i kućnog tekstila), omekšivači rublja, smjese za druga čišćenja i slično;
- 28) **surfaktant** označava bilo koju organsku supstancu ili smjesu koja se koristi u deterdžentima, a koja ima površinski aktivna svojstva, i koja sadrži jednu ili više hidrofилnih i hidrofobnih grupa koje su sposobne da smanje površinski napon vode formirajući raširen ili adsorbujući monosloj na dodiru voda-vazduh i stvore emulziju odnosno mikroemulziju, odnosno miclele, kao i da se adsorbuju na dodiru voda – čvrsta površina;
- 29) **primarna biorazgradljivost** jeste strukturna promjena (transformacija) surfaktanta pod dejstvom mikroorganizama čime se gubi njegova površinski aktivna sposobnost zbog razgradnje njegove strukture;
- 30) **potpuna aerobna biorazgradljivost** jeste takav nivo biorazgradljivosti da se surfaktant uz pomoć mikroorganizama u prisustvu kiseonika potpuno razgradi na ugljen dioksid, vodu i mineralne soli (mineralizacija);
- 31) **pranje** označava čišćenje veša i tekstila, posuđa i ostalih tvrdih površina;
- 32) **čišćenje** označava proces kojim se nepoželjne naslage uklanjaju sa podloge ili iz podloge i prevode u stanje rastvora ili disperzije.

Član 4.

(Zabrana diskriminacije)

- (1) Zabranjuje se svaki vid diskriminacije na osnovu rase, boje kože, pola, jezika, religije ili vjerovanja, političkih i drugih uvjerenja, nacionalnog i socijalnog porijekla, prilikom obavljanja radnji na osnovu ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona.
- (2) Izrazi koji imaju rodno značenje, a koji se koriste u ovom zakonu i propisima koji se donose na osnovu ovog zakona, obuhvataju na jednak način muški i ženski rod, bez obzira da li se koriste u muškom ili ženskom rodu.

Član 5.

(Opšti izuzeci od primjene ovog zakona)

- (1) Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na:
- a) radioaktivne hemikalije,
  - b) hemikalije koje se nalaze pod nadzorom carine koje su privremeno uskladištene u carinskom skladištu ili slobodnim zonama radi ponovnog izvoza, ili su u tranzitu, pod uslovom da se ne vrši njihova prerada ili obrada,
  - c) neizolovane međuproizvode,
  - d) prevoz opasnih materija.
- (2) Otpad koji je regulisan propisima o upravljanju otpadom ne smatra se supstancom, smjesom ili proizvodom u smislu ovog zakona.

- (3) Izuzetno, odredbe ovog zakona se ne primjenjuju na određene hemikalije kada je to neophodno u odbrambene svrhe.

Član 6.

(Posebni izuzeci od primjene ovog zakona)

- (1) Odredbe ovog zakona koje se odnose na klasifikaciju, obilježavanje i pakovanje hemikalija ne primjenjuju se na hemikalije:
- a) koje se koriste za naučno istraživanje i razvoj i koje se ne stavljaju na tržište, ukoliko se koriste pod kontrolisanim uslovima gdje je smanjena izloženost, i
  - b) koje se u finalnom obliku stavljaju na tržište kao:
    - lijekovi i medicinska sredstva koja se koriste u humanoj i veterinarskoj medicini,
    - kozmetički proizvodi i
    - hrana i hrana za životinje, aditivi za hranu i hranu za životinje, arome i dodaci za životinje.
- (2) Odredbe ovog zakona koje se odnose na sigurnosno-tehnički list ne primjenjuju se na smjese u gotovom obliku kako slijedi:
- a) lijekovi i medicinska sredstva koja se koriste u humanoj i veterinarskoj medicini,
  - b) kozmetički proizvodi i
  - c) hrana i hrana za životinje, aditivi za hranu i hranu za životinje, arome i dodaci za životinje.
- (3) Odredbe ovog zakona koje se odnose na upis hemikalija u Inventar hemikalija ne primjenjuju se na supstance koje se u finalnom obliku stavljaju na tržište kao:
- a) biocidi,
  - b) sredstva za zaštitu bilja,
  - c) lijekovi i medicinska sredstva koja se koriste u humanoj i veterinarskoj medicini,
  - d) kozmetički proizvodi i
  - e) hrana i hrana za životinje, aditivi za hranu i hranu za životinje, arome i dodaci za životinje.
- (4) Odredbe ovog zakona koje se odnose na uvoz i izvoz hemikalija ne primjenjuju se na:
- a) opojne droge i psihotropne supstance, kao i njihove prekursore,
  - b) hemijsko oružje i prekursore za hemijsko oružje,
  - c) hranu i hranu za životinje, kao aditive za hranu i hranu za životinje,
  - d) genetski modifikovane organizme,
  - e) lijekove i medicinska sredstva koja se koriste u humanoj i veterinarskoj medicini i
  - f) hemikalije koje se koriste za naučno istraživanje i razvoj u količini koja neće uticati štetno na zdravlje ljudi i životnu sredinu, a koja ne prelazi 10 kg na godišnjem nivou.

II - KLASIFIKACIJA, OBILJEŽAVANJE I PAKOVANJE HEMIKALIJA

Član 7.

(Klasifikacija, obilježavanje i pakovanje)

- (1) Proizvođač i uvoznik koji stavlja hemikaliju na tržište dužan je da izvrši klasifikaciju, obilježavanje i pakovanje u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona.

- (2) Postupak klasifikacije, obilježavanja i pakovanja hemikalija vrši se u skladu sa GHS sistemom, na način na koji je taj sistem primjenjen u Evropskoj uniji (u daljnjem tekstu: EU).

Član 8.

(Postupak klasifikacije)

- (1) Na osnovu procjene opasnosti hemikalije i na osnovu utvrđenih kriterija vrši se klasifikacija hemikalije u određene klase opasnosti prema njihovim fizičkim svojstvima, svojstvima koja utiču na zdravlje ljudi, kao i svojstvima koja utiču na životnu sredinu.
- (2) Federalni ministar zdravstva (u daljnjem tekstu: ministar) posebnim propisom uređuje klasifikaciju, obilježavanje i pakovanje hemikalija.
- (3) Propis iz stava (2) ovog člana obuhvata utvrđivanje klase opasnosti, kriterija za klasifikaciju hemikalija, postupak klasifikacije, obilježavanje, pakovanje i oglašavanje hemikalija.

Član 9.

(Spisak klasifikovanih supstanci)

- (1) Spisak klasifikovanih supstanci sadrži usaglašenu klasifikaciju i obilježavanje za određene opasne supstance.
- (2) Za supstancu koja je navedena na Spisku klasifikovanih supstanci nije potrebno provoditi postupak klasifikacije za klase opasnosti koje su obuhvaćene tim Spiskom.
- (3) Izuzetno od stava (2) ovog člana, ako supstanca navedena na Spisku klasifikovanih supstanci potpada pod neku od klase opasnosti koje nisu obuhvaćene tim Spiskom, potrebno je provesti postupak klasifikacije u skladu sa ovim zakonom.
- (4) Ako se supstanca ne nalazi na Spisku klasifikovanih supstanci, klasifikacija te supstance vrši se na osnovu analize postojećih podataka o svojstvima te supstance, odnosno na osnovu rezultata novih ispitivanja njenih svojstava i upoređivanja tih podataka, odnosno rezultata sa utvrđenim kriterijima za klasifikaciju hemikalije u određene klase opasnosti.
- (5) Ministar donosi Spisak klasifikovanih supstanci iz stava (1) ovog člana i isti se redovno ažurira u cilju usklađivanja sa Usaglašenom klasifikacijom i obilježavanjem za određene opasne supstance u EU.
- (6) Spisak klasifikovanih supstanci objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".

Član 10.

(Metode ispitivanja)

- (1) Nova ispitivanja hemikalija u postupku klasifikacije hemikalije vrše se po propisanim metodama.
- (2) Toksikološka i ekotoksikološka ispitivanja provode se u laboratorijama koje primjenjuju načela dobre laboratorijske prakse.
- (3) Ministar posebnim propisom uređuje metode ispitivanja hemikalija.

Član 11.

(Dobra laboratorijska praksa)

- (1) Dobra laboratorijska praksa (u daljnjem tekstu: DLP) predstavlja sistem kvaliteta koji se odnosi na organizacijske postupke i uslove pod kojima se ispitivanja, u vezi sa zdravljem ljudi i životne sredine planiraju, obavljaju, nadgledaju, bilježe, arhiviraju i prikazuju.
- (2) Ministar posebnim propisom uređuje načela DLP.
- (3) Ministar posebnim propisom uređuje nadzor i provjeru načela DLP.

Član 12.

(Obilježavanje i pakovanje)

- (1) Proizvođač i uvoznik opasnih hemikalija, dužan je da osigura obilježavanje opasnosti i pakovanje hemikalija na način propisan ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona.
- (2) Na obilježavanje hemikalija, osim odredbi ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona, primjenjuju se i odredbe propisa o zaštiti potrošača.
- (3) Obilježavanje na pakovanju mora biti na jednom od jezika koji je u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH).

Član 13.

(Oglašavanje)

Svako oglašavanje hemikalije koja je klasifikovana kao opasna mora da ukaže na odgovarajuću klasu ili kategoriju opasnosti.

Član 14.

(Čuvanje podataka o klasifikaciji i obilježavanju)

- (1) Snabdjevač hemikalije dužan je da prikuplja i čuva sve podatke o opasnim hemikalijama koji se odnose na klasifikaciju i obilježavanje, kao i druge podatke koji su mu potrebni u svrhu provedbe odredbi ovog zakona najmanje deset godina nakon posljednje proizvodnje ili stavljanja na tržište i upotrebe hemikalije.
- (2) Na zahtjev Ministarstva snabdjevač je dužan dostaviti podatke iz stava (1) ovog člana.
- (3) Ako je snabdjevač hemikalije prestao sa radom ili je svoje poslove ili dio svojih poslova ustupio trećem licu, obaveza čuvanja podataka prelazi na to lice.

III – SIGURNOSNO-TEHNIČKI LIST

Član 15.

(Sigurnosno-tehnički list)

- (1) Snabdjevač hemikalije obavezan je da pruži primaocu hemikalije sigurnosno-tehnički list (*eng. Safety data sheet*) (u daljnjem tekstu: STL) izrađen u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona.
- (2) STL se dostavlja:
  - a) ako hemikalija ispunjava kriterije za klasifikaciju kao opasna u skladu sa ovim zakonom, ili
  - b) ako je supstanca perzistentna, bioakumulativna i toksična (u daljnjem tekstu: PBT) ili veoma perzistentna i veoma bioakumulativna (u daljnjem tekstu: vPvB), ili
  - c) ako je supstanca uvrštena u spisak supstanci koje su kandidati za uključivanje na Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci iz člana 35. stav (3) ovog zakona iz razloga različitih od onih koji su navedeni u tač. a) i b) ovog stava.
- (3) Ako je izrađen izvještaj o sigurnosti hemikalije, informacije navedene u STL treba da odgovaraju informacijama iz toga izvještaja, a scenario izloženosti treba da bude naveden u aneksu STL.
- (4) Snabdjevač je dužan na zahtjev primaoca osigurati primaocu STL za smjesu kada ona nije razvrstana kao opasna ako sadrži:

- a) najmanje jednu supstancu klasifikovanu kao opasnu po ljudsko zdravlje i životnu sredinu u koncentraciji koja je veća ili jednaka od 1% od mase smjese koja nije u gasovitom stanju, odnosno koja je veća ili jednaka od 0,2% od zapremine smjese koja je u gasovitom stanju; ili
  - b) najmanje jednu supstancu koja je klasifikovana kao kancerogena kategorije 2 ili toksična po reprodukciju kategorije 1A, 1B i 2, senzibilizator kože kategorije 1, senzibilizator respiratornih organa kategorije 1, ili ima efekte na laktaciju ili preko laktacije, ili ispunjava kriterije za identifikaciju kao PBT ili vPvB, ili je uvrštena u spisak supstanci koje su kandidati za uključivanje na Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci iz člana 35. stav (3) ovog zakona iz razloga različitih od onih koji su navedeni u tački a) ovog stava, u koncentraciji koja je veća ili jednaka od 0,1% po masi smjese koja nije u gasovitom stanju; ili
  - c) supstancu za koju su propisane maksimalno dozvoljene koncentracije u radnoj sredini u Federaciji.
- (5) Ministar posebnim propisom uređuje kriterije za identifikaciju supstanci kao PBT ili vPvB.

Član 16.

(Dostavljanje STL)

- (1) Kada je za opasne hemikalije ili smjese koje se nude ili prodaju u opštoj upotrebi pruženo dovoljno informacija kako bi korisnici mogli preduzeti potrebne mjere za zaštitu zdravlja ljudi i zaštitu životne sredine, STL se ne mora dostaviti, osim ako to zatraži dalji korisnik ili distributer.
- (2) STL se dostavlja na jednom od jezika koji je u službenoj upotrebi u BiH.
- (3) Izuzetno od stava (2) ovog člana, STL može biti napisan na nekom od stranih jezika, ukoliko se hemikalija stavlja na tržište u količini manjoj od 50 kg na godišnjem nivou za laboratorijsku upotrebu, pod uslovom da je STL izrađen u skladu sa ovim zakonom i pod uslovom da su osnovne informacije o hemikaliji navedene na jednom od jezika koji je u službenoj upotrebi u BiH.
- (4) STL se pruža bez naknade, u pisanoj ili u elektronskoj formi, prilikom prve isporuke hemikalije.
- (5) Poslodavac je dužan da radnicima osigura STL za hemikaliju kojom rukuju i kojoj mogu biti izloženi tokom rada, te da osigura mjere koje proizlaze iz njegovog sadržaja.

Član 17.

(Izmjene i dopune STL)

- (1) Snabdjevač, koji je u obavezi da uradi STL, dužan je bez odlaganja da vrši izmjene i dopune sadržaja STL u skladu sa novim saznanjima o hemikaliji, naročito o saznanjima koja mogu uticati na mjere za upravljanje rizikom, odnosno novim informacijama o opasnostima od hemikalije, kao i zakonskim odlukama u vezi s ograničenjem ili zabranom proizvodnje, stavljanjem na tržište ili upotrebom hemikalije.
- (2) Izmijenjen i dopunjen STL snabdjevač je dužan dostaviti svakom distributeru ili daljem korisniku u lancu snabdjevanja kojem je hemikalija isporučena u prethodnih 12 mjeseci.
- (3) Izmijenjen i dopunjen STL mora da sadrži napomenu: "revidiran" i datum kada su izvršene izmjene, odnosno dopune.
- (4) Ministar posebnim propisom uređuje sadržaj STL.

Član 18.

(Alternativni hemijski naziv supstance)

Alternativni hemijski naziv supstance može da se upotrijebi u STL ili prilikom obilježavanja na ambalaži opasne supstance sadržane u smjesi samo ukoliko je taj naziv odobrila Evropske agencija za hemikalije.

Član 19.

(Izveštaj o sigurnosti hemikalije)

- (1) Izveštaj o sigurnosti hemikalije je dokument o procjeni sigurnosti hemikalije i mjerama za smanjenje i kontrolu rizika.
- (2) Radi sačinjavanja izvještaja o sigurnosti hemikalije vrši se procjena sigurnosti hemikalije.
- (3) Na osnovu procjene sigurnosti hemikalije utvrđuju se mjere za smanjenje i kontrolu rizika koji predstavlja supstanca.

Član 20.

(Procjena sigurnosti hemikalije)

- (1) Procjena sigurnosti hemikalije podrazumijeva procjenu opasnosti supstanci po ljude i životnu sredinu i procjenu da li supstanca ispunjava kriterije za identifikaciju kao PBT ili vPvB.
- (2) U skladu sa utvrđenim stepenom opasnosti prilikom procjene opasnosti, vrši se i procjena izloženosti ljudi i životne sredine toj supstanci i karakterizacija rizika za supstancu.
- (3) Ministar posebnim propisom uređuje način procjene sigurnosti hemikalije i sadržaj izvještaja o sigurnosti hemikalije.

IV - OBAVLJANJE DJELATNOSTI SA HEMIKALIJAMA

Član 21.

(Proizvodnja)

Proizvođač koji se bavi proizvodnjom hemikalija dužan je da osigura odgovarajuće uslove prostora, opreme i kadra kako bi takvu djelatnost obavljao bez štetnog uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu u skladu sa posebnim propisima.

Član 22.

(Skladištenje)

- (1) Lice koje rukuje hemikalijom obavezno je da skladišti hemikaliju tako da ta hemikalija ne ugrožava zdravlje ljudi ili životnu sredinu.
- (2) Lice koje rukuje hemikalijom dužno je da sakuplja, skladišti i sigurno odlaže ostatke hemikalija i ambalažu od tih hemikalija u skladu sa propisima o upravljanju otpadom.

Član 23.

(Maloprodaja)

Opasna hemikalija koja se stavlja na tržište kao proizvod namijenjen širokoj potrošnji može da se prodaje u maloprodajnim objektima u kojima su osigurani posebni uslovi za promet i skladištenje tih hemikalija.

Član 24.

(Uslovi za obavljanje djelatnosti)

- (1) Proizvodnja hemikalija, te njihovo skladištenje u svrhu proizvodnje hemikalija ili prodaje na veliko, nije dozvoljeno u stambenim objektima.
- (2) Ministar posebnim propisom uređuje uslove za obavljanje djelatnosti sa hemikalijama.

Član 25.

(Savjetnik za hemikalije)

- (1) Proizvođač i uvoznik hemikalije dužni su da imenuju lice koje je zaduženo za pravilno upravljanje hemikalijama (u daljnjem tekstu: savjetnik za hemikalije).
- (2) Savjetnik za hemikalije je lice koje ima visoku stručnu spremu i dodatnu edukaciju o hemikalijama kojima upravlja.
- (3) Savjetnik za hemikalije kod proizvođača i uvoznika može biti u stalnom radnom odnosu, ili povremeno angažovan, zavisno od vrste i obima registrovane proizvodnje, odnosno od vrste i obima registrovanog uvoza hemikalija.
- (4) Savjetnik je dužan da pruži preporuke o pravilnom upravljanju hemikalijama svakom primaocu supstance i smjese u lancu snabdjevanja.
- (5) Ministar posebnim propisom uređuje program dodatne edukacije za savjetnika za hemikalije.

Član 26.

(Zaštita na radu)

Poslodavac je dužan da osigura radniku potrebna znanja o hemikalijama, shodno vrsti poslova koje radnik obavlja, a u skladu sa propisima o sigurnosti i zdravlju na radu.

Član 27.

(Evidencije o hemikalijama)

- (1) Proizvođač i uvoznik hemikalija obavezan je da vodi evidencije o hemikalijama.
- (2) Izvještaj o proizvodnji i stavljanju na tržište hemikalija na godišnjem nivou, proizvođač i uvoznik dužni su dostaviti Ministarstvu najkasnije do 31. januara tekuće godine za prethodnu godinu.
- (3) Ministar posebnim propisom uređuje sadržaj evidencija o hemikalijama i način godišnjeg izvještavanja.

Član 28.

(Upis u Registar proizvođača i uvoznika hemikalija)

- (1) Proizvođač i uvoznik hemikalija dužan je da svoju djelatnost, prije početka proizvodnje i uvoza hemikalija, prijavi Ministarstvu, pri čemu odgovara za tačnost, cjelovitost i istinitost podataka podnesenih u prijavi Ministarstvu.
- (2) Na osnovu podnesene prijave djelatnosti iz stava (1) ovog člana, Ministarstvo vrši upis u Registar proizvođača i uvoznika hemikalija (u daljem tekstu: Registar).
- (3) O izvršenom upisu izdaje se uvjerenje.
- (4) Za upis u Registar proizvođač i uvoznik plaća naknadu.
- (5) Ministarstvo vodi Registar u elektronskoj formi, a izvod iz Registra se objavljuje na internet stranici Ministarstva.
- (6) Ministar posebnim propisom uređuje Registar proizvođača i uvoznika hemikalija.
- (7) Propis iz stava (6) ovog člana obuhvata sadržaj Registra, način upisa i izdavanje uvjerenja o upisu proizvođača i uvoznika u Registar.

V - INTEGRALNI INVENTAR HEMIKALIJA

Član 29.

(Integralni inventar hemikalija)

- (1) Integralni inventar hemikalija koje se nalaze na tržištu Federacije vodi Ministarstvo, a sastoji se od Inventara hemikalija, Inventara biocida i podataka o sredstvima za zaštitu bilja.
- (2) Podatke za Inventar hemikalija osigurava proizvođač i uvoznik hemikalija na osnovu odredbi ovog zakona.
- (3) Podatke za Inventar biocida osigurava proizvođač i uvoznik biocida na osnovu propisa o biocidima.
- (4) Podatke o sredstvima za zaštitu bilja Ministarstvu dostavlja organ nadležan za stavljanje na tržište sredstava za zaštitu bilja na osnovu posebnih propisa.
- (5) Integralni inventar hemikalija vodi se kao elektronska baza podataka.
- (6) Ministar posebnim propisom uređuje Integralni inventar hemikalija.
- (7) Propis iz stava (6) ovog člana obuhvata sadržaj i način vođenja Integralnog inventara hemikalija, te način dostavljanja podataka za potrebe vođenja ovog inventara.
- (8) Podaci iz Integralnog inventara hemikalija će biti dostupni svim zainteresovanim subjektima na njihov zahtjev, a u skladu sa ovim zakonom.

Član 30.

(Inventar hemikalija)

- (1) Proizvođač ili uvoznik hemikalije koja se proizvodi ili uvozi u Federaciju u količini iznad propisane donje granice na godišnjem nivou dužan je tu hemikaliju da upiše u Inventar hemikalija, koji vodi Ministarstvo.
- (2) Ministar posebnim propisom uređuje Inventar hemikalija.
- (3) Propis iz stava (2) ovog člana obuhvata uslove za upis u Inventar hemikalija, način vođenja Inventara hemikalija, utvrđivanje donje granice za uvoz ili proizvodnju hemikalije iznad koje se hemikalija upisuje u Inventar hemikalija, hemikalije koje se ne upisuju u Inventar hemikalija, kao i proizvode za koje je obavezan upis u Inventar hemikalija.

Član 31.

(Upis u Inventar hemikalija)

- (1) Proizvođač ili uvoznik hemikalije ili proizvoda dužan je, prije otpočinjanja proizvodnje ili uvoza, da podnese zahtjev Ministarstvu za upis hemikalije u Inventar hemikalija.
- (2) U svrhu upisa u Inventar hemikalija, u zavisnosti od opasnosti koju predstavljaju, hemikalije podliježu prijavi, registraciji ili autorizaciji.
- (3) Ministarstvo vrši procjenu potpunosti prijave hemikalije u roku od 60 dana od dana podnošenja prijave, na osnovu čega izdaje potvrda o upisu i Inventar hemikalija.
- (4) Ministarstvo vrši procjenu potpunosti zahtjeva za registraciju ili autorizaciju hemikalije, te na osnovu evaluacije dostavljenih podataka, donosi rješenje o upisu hemikalije u Inventar hemikalija u roku od 90 dana od dana donošenja potpunog zahtjeva, ili donosi rješenje kojim se zahtjev odbija.

- (5) Rokovi iz st. (3) i (4) ovog člana prestaju teći kada Ministarstvo od podnosioca zahtjeva za upis hemikalije u Inventar hemikalija zatraži potrebne dopunske podatke ili objašnjenja i prekid računanja roka traje do ispunjenja zahtjeva Ministarstva.
- (6) Na postupak izdavanja potvrde iz stava (3) i donošenja rješenja iz stava (4) ovog člana shodno se primjenjuju propisi o upravnom postupku.
- (7) Proizvođač ili uvoznik hemikalije ili proizvoda odgovara za tačnost, cjelovitost i istinitost podataka dostavljenih u postupku upisa u Inventar hemikalija.
- (8) Za upis u Inventar hemikalija, prema proceduri prijave, registracije ili autorizacije proizvođač i uvoznik plaća naknadu.

Član 32.

(Saglasnost inostranog proizvođača, odnosno snabdjevača hemikalije)

- (1) Uvoznik hemikalije u postupku upisa hemikalije u Inventar hemikalije dužan je osigurati saglasnost inostranog proizvođača, odnosno snabdjevača hemikalije za upis te hemikalije u Inventar hemikalija
- (2) Povjerljive podatke koji su potrebni za upis hemikalija u Inventar hemikalija inostrani proizvođač, odnosno snabdjevač hemikalije može da dostavi direktno Ministarstvu ili putem uvoznika.

Član 33.

(Slobodno stavljanje na tržište hemikalija)

Stavljanje na tržište hemikalija koje su upisane u Inventar hemikalija je slobodno, osim ukoliko se hemikalija nalazi na posebnom režimu uvoza kada je potrebno pribaviti dozvolu u skladu sa posebnim propisima.

VI - OGRANIČENJA I ZABRANE HEMIKALIJA

Član 34.

(Ograničenja i zabrane hemikalija)

- (1) Za hemikalije koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu propisuju se ograničenja i zabrane proizvodnje, stavljanja na tržište i upotrebu (u daljnjem tekstu: ograničenja i zabrane).
- (2) Ograničenja i zabrane odnose se na zabranjene, odnosno dozvoljene načine upotrebe hemikalije i definišu druge uslove, koji se odnose na proizvodnju, stavljanje na tržište i upotrebu supstanci, kao i smjese i proizvoda koji sadrže tu supstancu.
- (3) Ministar posebnim propisom uređuje ograničenja i zabrane hemikalija.

Član 35.

(Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci)

- (1) Radi osiguranja kontrole rizika od posebno zabrinjavajućih supstanci i osiguranja zamjene tih supstanci odgovarajućim sigurnijim alternativama, ministar posebnim propisom utvrđuje Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci.
- (2) Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".
- (3) Ministarstvo objavljuje na svojoj internet stranici i Spisak supstanci koje su kandidati za uključivanje u Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci (u daljnjem tekstu: Kandidatski spisak).
- (4) Spiskovi iz st. (1) i (3) ovog člana redovno se ažuriraju.

Član 36.

(Upis posebno zabrinjavajuće supstance u Inventar hemikalija)

Prilikom upisa posebno zabrinjavajuće supstance u Inventar hemikalija, proizvođač ili uvoznik dužan je da osigura podatke o načinu upotrebe supstance, o mogućim alternativnim supstancama i tehnologijama, njihovim opasnostima i rizicima po zdravlje ljudi i životnu sredinu, te podatke o tehničkoj i socio-ekonomskoj opravdanosti zamjene supstance manje opasnom.

Član 37.

(Informacije o sigurnoj upotrebi proizvoda)

- (1) Snabdjevač proizvoda koji sadrži posebno zabrinjavajuću supstancu ili supstancu sa Kandidatskog spiska u koncentraciji većoj 0,1%, dužan je da svakom drugom distributeru ili daljem korisniku u lancu snabdjevanja dostavi informacije dovoljne za sigurnu upotrebu tog proizvoda, a najmanje naziv te supstance.
- (2) Snabdjevač proizvoda iz stava (1) ovog člana dužan je da bez naknade, na zahtjev potrošača, dostavi informacije iz stava (1) ovog člana.

VII - USLOVI ZA UVOZ I IZVOZ HEMIKALIJA

Član 38.

(Postupak prethodnog obavještenja,

odnosno postupak davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja)

- (1) U cilju unapređenja saradnje i podjele odgovornosti u međunarodnoj trgovini opasnim hemikalijama, u skladu sa Roterdamskom konvencijom, za uvoz i izvoz određene supstance za koju je utvrđeno ograničenje ili zabrana proizvodnje, stavljanja na tržište i upotrebe, kao i određene smjese i proizvoda, koji sadrže tu supstancu, provodi se postupak prethodnog obavještenja, odnosno postupak davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja.
- (2) Za provođenje postupka prethodnog obavještenja, odnosno postupka davanja saglasnosti na osnovu postupka prethodnog obavještenja, izvoznik hemikalije podnosi zahtjev Ministarstvu.
- (3) O provedenim postupcima iz stava (2) ovog člana Ministarstvo izdaje potvrdu, odnosno saglasnost podnosiocu zahtjeva.
- (4) Za provođenje postupaka iz stava (2) ovog člana, podnosilac zahtjeva plaća naknadu.
- (5) Ministar posebnim propisom uređuje uslove za uvoz i izvoz hemikalija.

Član 39.

(Saradnja sa imenovanim tijelom BiH
za implementaciju Roterdamske konvencije)

Provođenje postupaka iz člana 38. ovog zakona, te provođenje potrebnih procedura prilikom uvoza hemikalija za koje je propisan postupak prethodnog obavještenja, odnosno postupak davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja, vrši se u saradnji sa imenovanim tijelom BiH za implementaciju Roterdamske konvencije u BiH.

VIII - STAVLJANJE DETERDŽENTA NA TRŽIŠTE

Član 40.

(Stavljanje deterdženta na tržište)

- (1) Deterdžent se može staviti na tržište ako surfaktant sadržan u tom deterdžentu ispunjava kriterije potpune aerobne biorazgradljivosti i ako druge hemikalije sadržane u deterdžentu ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.
- (2) Stavljanje na tržište deterdženta koji sadrži surfaktant, koji ne ispunjava uslove iz stava (1) ovog člana, može da se odobri za industrijsku i institucionalnu upotrebu pod uslovom da surfaktant koji je sadržan u tom deterdžentu ispunjava kriterije primarne biorazgradljivosti i druge propisane uslove.

Član 41.

(Upis deterdženta u Inventar hemikalija)

- (1) Proizvođač ili uvoznik koji stavlja deterdžent na tržište dužan je da izvrši upis deterdženta u Inventar hemikalija u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Kada se u Inventar hemikalija upisuje deterdžent za industrijsku i institucionalnu upotrebu, podnosilac zahtjeva dostavlja i tehnički dosije o surfaktantu.
- (3) Ministarstvo, u postupku iz stava (2) ovog člana, razmatra tehnički dosije o surfaktantu, odlučuje o upisu deterdženta u Inventar hemikalija i odobravanju za industrijsku i institucionalnu upotrebu.

Član 42.

(Obilježavanje deterdženta i spisak podataka o sastavu deterdženta)

- (1) Pored obaveza koje se odnose na klasifikaciju, pakovanje i obilježavanje, u skladu sa ovim zakonom, proizvođač i uvoznik koji stavlja deterdžent na tržište obavezan je da taj deterdžent obilježi i u skladu sa posebnim zahtjevima o obilježavanju deterdženata.
- (2) Proizvođač i uvoznik koji stavlja deterdžent na tržište, a koji je namijenjen opštoj upotrebi, dužan je da izradi Spisak podataka o sastavu deterdženta i da taj spisak ovjeri od strane odgovornog lica.
- (3) Ministar posebnim propisom uređuje uslove za stavljanje deterdženta na tržište.

IX – INTEGRISANO UPRAVLJANJE HEMIKALIJAMA

Član 43.

(Zajedničko radno tijelo)

- (1) Da bi se osiguralo adekvatno upravljanje hemikalijama, Vlada Federacije Bosne i Hercegovina (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) osniva Zajedničko radno tijelo za integrisano upravljanje hemikalijama (u daljnjem tekstu: Zajedničko radno tijelo), pri čijem imenovanju je potrebno voditi računa o ravnopravnoj zastupljenosti oba pola.
- (2) Zajedničko radno tijelo osniva se od predstavnika federalnih ministarstava nadležnih za pitanja zdravstva; poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva; okoliša i turizma; rada; unutrašnjih poslova; industrije, energetike i rudarstva; trgovine i poduzetništva i predstavnika Zavoda za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine. Zajedničko radno tijelo može pozivati na sastanke predstavnike privrednih subjekata, naučno-istraživačkih institucija i predstavnike drugih organizacija i

institucija, u cilju konsultovanja i razmjene informacija neophodnih za adekvatno upravljanje hemikalijama.

- (3) Za potrebe Zajedničkog radnog tijela Ministarstvo vrši stručne i administrativno-tehničke poslove.

Član 44.

(Strategija hemijske sigurnosti Federacije)

- (1) Parlament Federacije, na prijedlog Vlade Federacije, donosi Strategiju hemijske sigurnosti Federacije, u cilju efikasnog i transparentnog provođenja politike na polju sigurnog upravljanja hemikalijama, zaštite zdravlja građana i zaštite životne sredine.
- (2) Strategija hemijske sigurnosti Federacije stvara pretpostavke za adekvatno upravljanje hemikalijama u svim fazama životnog ciklusa od proizvodnje do odlaganja, čime se doprinosi održivom razvoju, pri čemu se ostvaruju načela međunarodnog upravljanja hemikalijama.
- (3) Strategiju hemijske sigurnosti Federacije priprema Ministarstvo, u saradnji sa Zajedničkim radnim tijelom imenovanim u skladu sa članom 43. ovog zakona.

Član 45.

(Pravno lice nadležno za kontrolu trovanja)

- (1) Ministarstvo dostavlja podatke iz Integralnog inventara hemikalija pravnom licu nadležnom za kontrolu trovanja, radi provedbe preventivnih mjera i mjera liječenja, naročito u hitnim slučajevima.
- (2) U hitnim slučajevima pravno lice iz stava (1) ovog člana podatke o sigurnosti hemikalije može da zatraži i od lica koje je stavilo hemikaliju na tržište.
- (3) Podatke iz st. (1) i (2) ovog člana pravno lice nadležno za kontrolu trovanja može da koristi samo u cilju utvrđenom u stavu (1) ovog člana, i u druge svrhe se ne mogu koristiti.
- (4) Podatke o provedbi preventivnih mjera i mjera liječenja, pravno lice nadležno za kontrolu trovanja dostavlja zdravstvenim ustanovama koje vrše zbrinjavanje otrovanih lica.
- (5) Pravno lice nadležno za kontrolu trovanja dužno je da vodi evidenciju o trovanjima hemikalijama, koja se dostavlja Ministarstvu na zahtjev.

X – POSEBNE ODREDBE

Član 46.

(Podaci koji su obavezno dostupni javnosti)

- (1) Ministarstvo osigurava mehanizme kojima se određeni podaci dobijeni u postupku upisa u Inventar hemikalija čine dostupnim javnosti.
- (2) Podaci koji su obavezno dostupni javnosti odnose se naročito na:
  - a) hemijski naziv prema IUPAC nomenklaturi za opasnu supstancu i opasnu supstancu sadržanu u smjesi ili proizvodu,
  - b) trgovački naziv hemikalije,
  - c) klasifikaciju i obilježavanje hemikalije,
  - d) podatke o fizičkim i hemijskim svojstvima hemikalije,
  - e) rezultate toksikoloških i ekotoksikoloških ispitivanja,

- f) podatke o izvedenom nivou izloženosti bez efekta (engl. *Derived no-effect level – DNEL*) i predviđenoj koncentraciji bez efekta (engl. *Predicted no-effect concentration – PNEC*),
- g) uputsvo za sigurno rukovanje,
- h) analitičke metode za identifikaciju opasne supstance u slučaju njenog ispuštanja u životnu sredinu i za određivanje direktne izloženosti ljudi.

Član 47.

(Podaci koji ne smiju biti dostupni javnosti)

- (1) Podaci koji ne smiju biti dostupni javnosti, u svrhu zaštite komercijalnih interesa vlasnika podataka, a koje Ministarstvo čuva kao poslovnu tajnu su:
  - a) podaci o tačnom sastavu smjese;
  - b) precizni podaci o namjeni i načinu primjene supstance;
  - c) precizni podaci o količinama hemikalije proizvedene i stavljene na tržište;
  - d) odnos između proizvođača ili uvoznika i njihovih distributera i daljih korisnika.
- (2) U hitnim slučajevima, ukoliko ministar procijeni da je to neophodno u cilju zaštite ljudi i životne sredine, podaci iz stava (1) ovog člana mogu se učiniti javno dostupnim.

Član 48.

(Dodatni zahtjevi za obilježavanjem povjerljivosti određenih podataka)

- (1) Pored podataka iz člana 47. ovog zakona koji ne smiju biti dostupni javnosti, lice koje dostavlja podatke u skladu sa ovim zakonom može tražiti obilježavanje i drugih podataka kao povjerljivih, uz dostavljanje obrazloženja u smislu da bi javno objavljivanje tih podataka prouzrokovalo štetu vlasniku podataka.
- (2) Ministar, na osnovu procjene opravdanosti zahtjeva za obilježavanje određenim stepenom povjerljivosti podataka iz stava (1) ovog člana, donosi rješenje o odobravanju zahtjeva ili odbija zahtjev sa obrazloženjem.
- (3) Za procjenu opravdanosti zahtjeva iz stava (2) ovog člana plaća se naknada.

Član 49.

(Utvrđivanje naknada u postupku sa hemikalijama)

Ministar posebnim propisom određuje visinu naknada iz čl. 28, 31, 38. i 48. ovog zakona, koje su prihod Budžeta Federacije.

XI – NADZOR

Član 50.

(Nadzor nad primjenom zakona)

- (1) Nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona obavlja Federalna uprava za inspekcijske poslove putem federalnih sanitarnih inspektora za nadzor nad otrovima.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona, a koji se odnose na maloprodaju, pored inspektora iz stava (1) ovog člana obavljaju i kantonalni sanitarni inspektori.

Član 51.

(Prava i dužnosti inspektora)

- (1) U obavljanju inspekcijskog nadzora ovlaštenu inspektor ima pravo i dužnost da:
- a) zabrani proizvodnju, stavljanje na tržište i upotrebu hemikalija te, po potrebi, naredi da se one unište ako utvrdi da uslijed njihovog djelovanja mogu nastati štetne posljedice po zdravlje ljudi ili na životnu sredinu;
  - b) zabrani proizvodnju i stavljanje na tržište hemikalija koje nisu upisane u Registar proizvođača i uvoznika hemikalija;
  - c) zabrani stavljanje na tržište hemikalija koje nisu upisane u Inventar hemikalija;
  - d) zabrani stavljanje na tržište i upotrebu hemikalija koje nisu klasifikovane, pakovane i obilježene u skladu sa ovim zakonom;
  - e) naredi uklanjanje nedostataka u vezi sa proizvodnjom, stavljanjem na tržište ili upotrebom hemikalija ako takvi nedostaci predstavljaju opasnost za život i zdravlje ljudi ili opasnost po životnu sredinu;
  - f) naredi preduzimanje mjera za koje je ovlašten ovim zakonom i drugim propisima, i
  - g) naredi da se u određenom roku otklone nedostaci i nepravilnosti utvrđeni inspekcijskim pregledom.
- (2) Inspektor upravne mjere iz stava (1) ovog člana nalaže rješenjem, u skladu sa propisima o inspekcijama Federacije i propisima o upravnom postupku.
- (3) Protiv rješenja iz stava (2) ovog člana dozvoljena je žalba i podnosi se Ministarstvu u roku od osam dana od dana prijema rješenja.
- (4) Žalba iz stava (3) ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja.

Član 52.

(Obaveza omogućavanja nadzora)

Pravna lica, kao i lica koja obavlja samostalnu poslovnu djelatnost – obrt, obavezni su omogućiti inspektoru obavljanje nadzora i staviti na raspolaganje potrebnu dokumentaciju u svrhu provedbe nadzora, staviti na raspolaganje potrebnu količinu uzoraka radi utvrđivanja usklađenosti sadržaja hemikalije ili proizvoda sa uslovima propisanim ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona, te pružiti druge potrebne podatke i obavještenja.

Član 53.

(Obaveza izvještavanja Ministarstva o izvršenim inspekcijama)

Radi praćenja stanja i preduzimanja adekvatnih mjera iz oblasti upravljanja hemikalijama, Federalna uprava za inspekcijske poslove obavezna je da dostavlja Ministarstvu izvještaje o nalazima i rezultatima izvršenih inspekcija u oblasti hemikalija, kao i da razmjenjuje informacije u skladu sa propisima o inspekcijama u Federaciji.

XII - KAZNENE ODREDBE

Član 54.

(Prekršaji snabdjevača hemikalija i proizvoda)

- (1) Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 KM kazniće se za prekršaj snabdjevač hemikalija i proizvoda ako:
- 1) oglašava hemikaliju suprotno odredbama ovog zakona i propisima donesenim na osnovu ovog zakona (član 13.),

- 2) ne čuva podatke koji se odnose na klasifikaciju i obilježavanje hemikalija na način i u roku koji je propisan ovim zakonom (član 14. stav 1.),
  - 3) ne pruži primaocu hemikalije STL izrađen u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona (član 15. stav 1.),
  - 4) ne dostavi STL na jednom od jezika koji je u službenoj upotrebi u BiH (član 16. stav 2.),
  - 5) ne osigura STL radnicima za hemikaliju kojom rukuju ili kojoj mogu biti izloženi tokom rada (član 16. stav 5.),
  - 6) ne izvrši izmjene i dopune STL u skladu sa novim saznanjima (član 17. stav 1.),
  - 7) ne dostavi izmijenjen i dopunjen STL svakom distributeru ili daljem korisniku u lancu snabdijevanja (član 17. stav 2.),
  - 8) ne navede napomenu „revidiran“ i datum kada su izvršene izmjene, odnosno dopune u izmijenjenom i dopunjenom STL (član 17. stav 3.),
  - 9) ne skladišti hemikaliju u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona (član 22.),
  - 10) vrši maloprodaju opasne hemikalije u maloprodajnim objektima u kojima nisu osigurani posebni uslovi za promet i skladištenje hemikalija (član 23.),
  - 11) proizvodi, stavlja na tržište ili upotrebljava hemikaliju za koju je propisano ograničenje ili zabrana suprotno uslovima definisanim u tom ograničenju ili zabrani (član 34. stav 1.),
  - 12) stavi na tržište posebno zabrinjavajuću supstancu koja se nalazi na Spisku posebno zabrinjavajućih supstanci suprotno odredbama ovog zakona (član 35.),
  - 13) ne podnese Ministarstvu zahtjev za provođenje postupka prethodnog obavještenja, odnosno postupka davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja za hemikaliju za koju je ovaj postupak propisan u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona (član 38. stav 2.),
  - 14) proizvodi ili stavlja na tržište deterdžent koji sadrži surfaktant koji ne ispunjava uslove biorazgradljivosti propisane ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona (član 40.),
  - 15) ne dostavi podatke o hemikaliji u hitnim slučajevima kada je to zatražilo pravno lice nadležno za kontrolu trovanja (član 45. stav 2.).
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana snabdjevaču se može, uz izrečenu novčanu kaznu, izreći i zaštitna mjera zabrane vršenja određene djelatnosti u trajanju do šest mjeseci.
- (3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se i odgovorno lice uposlono kod snabdjevača novčanom kaznom od 1.000 do 10.000 KM.
- (4) Izuzetno, ukoliko snabdjevač hemikalije djelatnost obavlja kao samostalnu poslovnu djelatnost – obrt, za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se novčanom kaznom od 1.500 do 15.000 KM.

Član 55.

(Prekršaji proizvođača ili uvoznika hemikalije)

- (1) Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 KM kazniće se za prekršaj proizvođač ili uvoznik hemikalije ako:
- 1) proizvodi ili stavlja na tržište opasnu hemikaliju koja nije klasifikovana, pakovana i označena u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona (član 7. stav 1);

- 2) ne osigura obilježavanje opasnosti i pakovanje hemikalija u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona (član 12.),
  - 3) proizvodi hemikaliju u neodgovarajućim uslovima koji dovode do štetnog uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu (član 21.),
  - 4) ne imenuje savjetnika za hemikalije (član 25. stav 1.),
  - 5) ne vodi evidencije o hemikalijama u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona (član 27. stav 1.),
  - 6) ne dostavi Ministarstvu izvještaj o proizvodnji i stavljanju na tržište hemikalija na godišnjem nivou u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona (član 27. stav 2.),
  - 7) ne dostavi Ministarstvu prijavu o obavljanju djelatnosti sa hemikalijama radi upisa u Registar (član 28. stav 1.),
  - 8) proizvodi ili stavlja na tržište hemikaliju koja nije upisana u Inventar hemikalija (član 30. stav 1.),
  - 9) ne podnese zahtjev Ministarstvu, prije otpočinjanja proizvodnje ili uvoza, za upis hemikalije u Inventar hemikalija (član 31. stav 1.),
  - 10) prilikom upisa posebno zabrinjavajuće supstance u Inventar hemikalija, ne osigura podatke o načinu upotrebe supstance, o mogućim alternativnim supstancama i tehnologijama, njihovim opasnostima i rizicima po zdravlje ljudi i životnu sredinu, te tehničke i socio-ekonomske podatke o opravdanosti zamjene supstanci manje opasnom (član 36.),
  - 11) za proizvod koji sadrži posebno zabrinjavajuću supstancu ili supstancu sa Kandidatskog spiska u koncentraciji većoj 0,1%, svakom drugome distributeru ili daljem korisniku u lancu snabdijevanja, ne dostavi informacije dovoljne za sigurnu upotrebu tog proizvoda, a najmanje naziv te supstance (član 37.),
  - 12) proizvodi ili stavlja na tržište deterdžent koji nije upisan u Inventar hemikalija (član 41. stav 1.),
  - 13) ne klasifikuje, pakuje i obilježi deterdžent u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona, te ne obilježi deterdžent u skladu sa posebnim zahtjevima o obilježavanju deterdženata (član 42. stav 1.),
  - 14) ne izradi spisak podataka o sastavu deterdženta (član 42. stav 2.).
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana proizvođaču ili uvozniku hemikalije može se, uz izrečenu novčanu kaznu, izreći i zaštitna mjera zabrane vršenja određene djelatnosti u trajanju do šest mjeseci.
  - (3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se i odgovorno lice proizvođača ili uvoznika hemikalije novčanom kaznom od 1.000 do 10.000 KM.
  - (4) Izuzetno, ukoliko proizvođač ili uvoznik hemikalije djelatnost obavlja kao samostalnu poslovnu djelatnost – obrt, za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se novčanom kaznom od 1.500 do 15.000 KM.

XIII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 56.

(Prelazni rokovi)

- (1) Proizvođač i uvoznik koji stavlja na tržište hemikaliju dužan je da klasifikuje, pakuje i obilježi tu hemikaliju u skladu sa čl. 7, 8, 9. i 12. ovog zakona u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu propisa kojim se uređuje klasifikacija, obilježavanje i pakovanje hemikalija, a koji se donosi na osnovu člana 8. stav (2) ovog zakona.

- (2) Proizvođač ili uvoznik hemikalije dužan je da podnese Ministarstvu prijavu djelatnosti proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalije u skladu sa članom 28. ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu propisa kojim se uređuje Registar proizvođača i uvoznika hemikalija, a koji se donosi na osnovu člana 28. stav (6) ovog zakona.
- (3) Proizvođač ili uvoznik hemikalije dužan je da podnese Ministarstvu prijavu za upis hemikalije u Inventar hemikalija u skladu sa čl. 30. i 31. ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu propisa kojim se uređuje Inventar hemikalija, a koji se donosi na osnovu člana 30. stav (2) ovog zakona.
- (4) Proizvođač ili uvoznik hemikalije dužan je da osigura savjetnika za hemikalije u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu propisa kojim se uređuje program dodatne edukacije za savjetnika za hemikalije, a koji se donosi na osnovu člana 25. stav (4) ovog zakona.
- (5) Proizvođač ili uvoznik koji stavlja deterdžent na tržište dužan je izvršiti upis u Inventar hemikalija u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu propisa kojim se uređuju uslovi za stavljanje deterdženata na tržište, a koji se donosi na osnovu člana 42. stav (3) ovog zakona.
- (6) Postupci započeti pred Ministarstvom prije stupanja na snagu ovog zakona, a koji se odnose na zahtjev za klasifikaciju i obilježavanje otrova završit će se u skladu sa Zakonom o prometu otrova ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 13/94) i propisima donesenim na osnovu tog Zakona.

Član 57.

(Prelazni rokovi)

- (1) Vlada Federacije će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona imenovati Zajedničko radno tijelo u skladu sa članom 43. ovog zakona.
- (2) Zajedničko radno tijelo će sačiniti Prijedlog Strategije hemijske sigurnosti Federacije u roku od 12 mjeseci od dana imenovanja.

Član 58.

(Provedbeni propisi)

U roku od 24 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona ministar će donijeti provedbene propise na osnovu ovog zakona kojima se reguliše sljedeće:

- a) klasifikacija, pakovanje i obilježavanje hemikalija (član 8. stav 2.),
- b) Spisak klasifikovanih supstanci (član 9. stav 5.),
- c) metode ispitivanja hemikalija (član 10. stav 3.),
- d) načela dobre laboratorijske prakse (član 11. stav 2.),
- e) nadzor i provjera načela dobre laboratorijske prakse (član 11. stav 3.),
- f) kriteriji za identifikaciju supstanci kao PBT ili vPvB (član 15. stav 5.),
- g) sadržaj sigurnosno-tehničkog lista (član 17. stav 4.),
- h) način procjene sigurnosti hemikalije i sadržaj izvještaja o sigurnosti hemikalije (član 20. stav 3.),
- i) uslovi za obavljanje djelatnosti sa hemikalijama (član 24. stav 2.),
- j) program dodatne edukacije za savjetnika za hemikalije (član 25. stav 5.),
- k) sadržaj evidencija o hemikalijama i način godišnjeg izvještavanja (član 27. stav 3.),
- l) Registar proizvođača i uvoznika hemikalija (član 28. stav 6.),
- m) Integralni inventar hemikalija (član 29. stav 6.),
- n) Inventar hemikalija (član 30. stav 2.),

- o) ograničenja i zabrane hemikalija (član 34. stav 3.),
- p) Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci (član 35. stav 1.),
- q) uslovi za uvoz i izvoz hemikalija (član 38. stav 5.),
- r) uslovi za stavljanje deterdženta na tržište (član 42. stav 3.),
- s) visina naknada koje se odnose na hemikalije (čl. 28, 31, 38. i 48.).

Član 59.

(Primjena drugih propisa)

Do donošenja propisa iz člana 58. ovog zakona, primjenjivaće se propisi doneseni na osnovu Zakona o prometu otrova ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 13/94), Zakona o prevozu opasnih materija ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 13/94), Zakona o zdravstvenoj ispravnosti živežnih namirnica i predmeta opšte upotrebe ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 13/94), kao i Lista otrova čiji se promet dozvoljava ("Službene novine Federacije BiH", broj 50/08), Pravilnik o higijensko tehničkim uslovima koje moraju ispunjavati prometnici otrovima ("Službene list RBiH", br. 2/92 i 13/94 i "Službene novine Federacije BiH", broj 60/07), Odluka Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o zabrani odnosno ograničenju uvoza, proizvodnje i upotrebe određenih opasnih industrijskih hemikalija u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/16) i Odluka Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o postupku utvrđivanja uslova za promet i upotrebu otrova pred Federalnim ministarstvom zdravstva ("Službene novine Federacije BiH", broj 66/16), ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 60.

(Prestanak važenja drugih propisa)

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o prometu otrova ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 13/94), i Zakon o zdravstvenoj ispravnosti živežnih namirnica i predmeta opšte upotrebe ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 13/94), u dijelu koji se odnosi na deterdžente, kao sredstva za održavanje čistoće.

Član 61.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

O B R A Z L O Ž E N J E

Zakona o hemikalijama

I - USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u Poglavlju III član 2. pod b) i članu 3. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

Prema navedenim odredbama predviđena je podijeljena nadležnost federalne vlasti i kantona u oblasti zdravstva, s tim da:

- federalna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču ove nadležnosti (član III 3. stav 3);
- kantoni imaju pravo utvrđivati politiku i provoditi zakone (član III 3. stav 4.);
- u skladu sa potrebama nadležnosti u oblasti zdravstva ostvaruju se od strane kantona koordinirano od federalne vlasti (član III 3. stav 1.), pri čemu federalna vlast uzima u obzir različite situacije u pojedinim kantonima i potrebu za fleksibilnošću u provođenju (član III 3. stav 3.).

U skladu sa Poslovníkom o radu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 6/10, 37/10 i 62/10) obrađivač zakona uputio je na mišljenje tekst zakona kantonima.

Po pribavljanju mišljenja kantona, Nacrt zakona o hemikalijama upućen je na mišljenje Uredu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije, Federalnom ministarstvu pravde, Federalnom ministarstvu finansija/Federalnom ministarstvu financija, Federalnoj upravi za inspekcijske poslove, Gender Centru Federacije Bosne i Hercegovine, te Zavodu za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine. Također, zakon je zbog određenih pitanja koja zahtijevaju multisektorski pristup, dostavljen i Upravi Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, Federalnom ministarstvu unutrašnjih poslova, Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija, kao i Privrednoj/Gospodarskoj komori Federacije BiH.

U dijelu obrazloženja „Mišljenje o zakonu“ prikazani su prijedlozi, komentari i sugestije zaprimljeni na predloženi tekst zakona.

II - RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Evropska unija (u daljnjem tekstu: EU) je u području sigurnog upravljanja hemikalijama utvrdila sljedeće ciljeve:

- zaštita ljudskog zdravlja i životne sredine od štetnih uticaja hemikalija, kao primarni cilj,
- drugi cilj je usklađivanje propisa država članica u oblasti hemikalija da bi se uspostavilo jedinstveno tržište,
- treći cilj je održiv razvoj kojim bi se podržao usklađeni razvoj država članica EU.

Postizanje ovakvih ciljeva moguće je kroz harmonizovanje sa pravnom stečevinom EU.

Zakonom o hemikalijama uređuje se klasifikacija, obilježavanje i pakovanje opasnih hemikalija u skladu sa Globalno harmonizovanim sistemom za klasifikaciju i obilježavanje hemikalija uspostavljenim od strane Ujedinjenih nacija, a što podrazumijeva:

- obaveze pravnih subjekata koji se bave proizvodnjom i stavljanjem na tržište opasnih hemikalija da izvrše procjenu opasnosti od hemikalija i proizvoda koji ih sadrže;
- obaveze pravnih subjekata da u lancu snabdijevanja osiguraju kvalitetne informacije od proizvođača do krajnjeg korisnika o opasnosti i mjerama zaštite od opasnih hemikalija kroz sigurnosno-tehnički list;
- obavezu nadležne vlade da donese strategiju o upravljanju opasnim hemikalijama; te
- obaveze vođenja evidencija o hemikalijama i drugo.

Pri izradi Zakona o hemikalijama uzeti su u obzir propisi EU kojima se reguliše oblast hemikalija. U tom smislu, prevashodno je potrebno naglasiti da je Zakon djelomično usaglašen sa Uredbom 1907/2006 Evropskog parlamenta i Vijeća od 18. decembra 2006. godine o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i restrikciji hemikalija (*Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals – REACH*) uključujući sve izmjene i dopune, do Uredbe 2017/227; te Uredbom 1272/2008 Evropskog parlamenta i Vijeća Evropske zajednice od 16. decembra 2008. godine o klasifikaciji, označavanju i pakovanju supstanci i smjesa (*Classification, Labelling and Packaging of Substances and Mixtures – CLP*), uključujući sve izmjene i dopune Uredbe, do Uredbe 2016/1179.

Bitno je istaći da se ovim zakonom omogućava približavanje zakonodavstvu EU u području hemikalija, a kroz fleksibilan pristup domaće pravne regulative obavezama iz zakonodavstva EU. Navedeno ima za cilj uvođenje novog sistema u upravljanju hemikalijama od strane nadležnog tijela u Federaciji BiH, te prilagođavanje privrednih subjekata u ovom polju pravilima i standardima koje premjenjuju zemlje članice EU.

Prihvatanjem agende 21 - UN konferencije o životnoj sredini i razvoju (*United Nations on Environment and Development –UNCED*) posebno poglavlje 19, sve zemlje svijeta obavezale su se da će ojačati nacionalne kapacitete za sigurno upravljanje hemikalijama, a što se odnosi na: odgovarajuće zakonodavstvo, prikupljanje i praćenje podataka, uspostavljanje sistema sigurnog upravljanja hemikalijama, stvaranje administrativnog okvira za upravljanje hemikalijama.

Međunarodni forum za hemijsku sigurnost podstiče države da izrade nacionalnu strategiju, programe i akcione planove za hemijsku sigurnost što je potvrđeno na međunarodnoj konferenciji o upravljanju hemikalijama (*International Conference on Chemical Managment ICCM*) gdje je usvojen Strateški pristup o međunarodnom upravljanju hemikalijama (*Strategic Approach to International Chemicals Managment – SAICM*). Ovaj strateški pristup obavezuje države da naprave ocjenu zatečenog stanja i izrade nacionalne programe sigurnosti upravljanja hemikalijama.

Na samitu Ujedinjenih nacija održanom 2016. godine usvojena je *Agenda održivog razvoja 2030*, koja obuhvata 17 ciljeva održivog razvoja. Pitanja hemikalija su uvrštena u odgovarajuće ciljeve održivog razvoja, što znači da je sigurno upravljanje hemikalijama prepoznato kao strateški cilj na globalnom nivou.

Ni međunarodni dokumenti, ni evropski propisi ne smiju biti zanemareni kod uređivanja oblasti hemikalija.

Međutim, mora se ukazati da su na nivou Federacije BiH u primjeni sljedeći Zakoni i pravilnici: Zakon o prometu otrova („Službeni list RBiH”, br. 2/92 i 13/94), Zakon o prevozu opasnih materija („Službeni list RBiH”, br. 2/92 i 13/94), kao i Spisak otrova čiji se promet dozvoljava (“Službene novine Federacije BiH”, broj 50/08), Pravilnik o higijensko tehničkim uslovima koje moraju ispunjavati prometnici otrovima ("Službene list RBiH“, br. 2/92 i 13/94 i “Službene novine Federacije BiH“, broj 60/07), Odluka Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o zabrani odnosno ograničenju uvoza, proizvodnje i

upotrebe određenih opasnih industrijskih hemikalija u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/16) i Odluka Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o postupku utvrđivanja uslova za promet i upotrebu otrova pred Federalnim ministarstvom zdravstva ("Službene novine Federacije BiH", broj 66/16).

Riječ je o zakonskoj regulativi preuzetoj iz bivše SFRJ, koja u svojim okvirima u vrlo ograničenoj mjeri prepoznaje određene zahtjeve evropskih propisa.

S tim u vezi, obrađivač zakona, odlučio se za izradu novog pravnog okvira za hemikalije, kojim se uređuju ključna pitanja iz oblasti hemikalija, kao i nadležni organ za provođenje zakona iz ove oblasti na nivou Federacije BiH, te nadzor nad hemikalijama. Naime, proizvođač, uvoznik i dalji korisnik hemikalije obavezan je da te proizvode prije stavljanja na tržište klasifikuje, označi i pakuje u skladu sa zakonom. Klasifikacija hemikalija u klase opasnosti vrši se u skladu sa Globalno harmonizovanim sistemom (GHS). Procjena opasnosti hemikalije vrši se na osnovu fizičkih i hemijskih, toksikoloških i ekotoksikoloških svojstava, koja utiču na životnu sredinu. Kroz podzakonski akt potrebno je donijeti Spiskove usaglašene klasifikacije hemikalija u skladu sa Uredbom 1272/2008, uz obavezu redovnog ažuriranja. Donošenjem novog zakona za područje Federacije BiH trebalo bi odmah započeti sa primjenom novog sistema klasifikacije CLP, koji je u skladu sa Uredbom 1272/2008 (GHS).

Jedno od posebno bitnih pitanja kada govorimo o hemikalijama jeste njihov prevoz. Naime, unutrašnji prevoz hemikalija na području Federacije BiH definisan je Zakonom o prevozu opasnih materija („Službeni list RBiH”, br. 2/92 i 13/94), koji je također preuzet iz propisa bivše SRBIH. U Federaciji BiH je u proceduri izrade novi Zakon o prevozu opasnih materija. Mora se istaći da je Federalno ministarstvo zdravstva u fazi izrade tog zakona iznijelo svoje sugestije, kao i da je Zakon o hemikalijama usaglašen sa određenim prijedlozima pravnih rješenja u Zakonu o prevozu opasnih materija.

Također, pitanje uvoza i izvoza hemikalija je izuzetno važno u kontekstu približavanja BiH Evropskoj uniji. Stoga je ovaj Zakon o hemikalijama dijelom morao obuhvatiti i pravna rješenja vezana za navedena pitanja. Za hemikalije i proizvode koji prema međunarodnim konvencijama podliježu posebnom režimu stavljanja na tržište potrebno je pribaviti dozvolu. U tom smislu, valja naglasiti da je uslove za uvoz i izvoz hemikalija koje su predmet Roterdamske konvencije potrebno Zakonom i podzakonskim aktima detaljno propisati i usaglasiti sa evropskim standardima. Treba napomenuti da su ovi uslovi predmetom regulisanja Uredbe 689/2008, odnosno Uredbe 649/2012 o izvozu i uvozu opasnih hemikalija, te da je Zakon usklađen sa navedenim Uredbama, čime se osigurava provedba Roterdamske konvencije na nivou identičnom kao u EU. Prema pomenutoj konvenciji uvoz i izvoz hemikalija odvija se putem dva postupka, i to: postupak prethodnog obavještenja pri izvozu u drugu zemlju i postupak davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja u međunarodnoj trgovini.

Primjena dobre laboratorijske prakse (DLP) u ovlaštenim laboratorijima koje vrše kvalitativnu i kvantitativnu analizu preduslov je za ove poslove. DLP podliježe usaglašavanju sa Direktivom 2004/9/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća od 11.02.2004.godine o nadzoru i provjeri dobre laboratorijske prakse i Direktivom 2004/10/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća od 11.04.2004.godine o usklađivanju zakona i ostalih propisa u vezi sa primjenom načela dobre laboratorijske prakse i provjeri njihove primjene u ispitivanju hemijskih supstanci. Djelomično usaglašavanje DLP sa Direktivom 2004/9/EZ učinjeno je ovim Zakonom, dok će usaglašavanje sa Direktivom 2004/10/EZ biti provedeno donošenjem posebnog provedbenog propisa na osnovu ovog Zakona, cijeneći obim i sadržaj navedene Direktive.

U cilju zaštite zdravlja ljudi i životne sredine od opasnih hemikalija, ovaj Zakon treba propisati uslove za ograničenja i zabranu proizvodnje, stavljanja na tržište i upotrebe, te u vezi s tim stvoriti jasne pravne osnove za donošenje provedbenih propisa radi detaljnijeg uređenja navedenih uslova, a u skladu sa propisima EU.

Nadalje, ovim Zakonom bilo je potrebno unaprijediti i pitanje stavljanja na tržište deterdženata. Uredba 648/2004 Evropskog parlamenta i Vijeća od 31.03.2004 definiše uslove stavljanja deterdženta na tržište. U skladu sa citiranom Uredbom, na tržište se može staviti deterdžent koji kao aktivnu supstancu ima surfaktant koji je potpuno biorazgradiv. Ukoliko nije potpuno biorazgradiv, samo izuzetno se može odobriti profesionalna upotreba deterdženta. Ovim je Zakonom predviđena i klasifikacija, pakovanje i obilježavanje deterdženata.

Bitno je naglasiti da Zakon sadrži niz osnova za donošenje podzakonskih propisa, što je bilo neminovno zbog prirode propisa iz ove oblasti u EU. Naime, radi se o izuzetno dinamičnoj oblasti, koja je podložna promjenama, posebnim rokovima i režimima odobravanja hemikalija koji zavise od mnoštva faktora. Kako bi se osiguralo adekvatno praćenje i usaglašavanje domaćih propisa sa regulativom EU, neophodno je utvrditi mehanizme u domaćem pravu da izmjene i dopune tih propisa EU mogu biti blagovremeno unesene i u domaće propise. Zbog navedenog, Zakon jasno propisuje pravne osnove za donošenje posebnih podzakonskih propisa, kao mehanizam, putem kojega će se stalno i u kontinuitetu osiguravati da je pravni okvir Federacije BiH u oblasti upravljanja hemikalijama usaglašen sa regulativom EU.

Kada su u pitanju međunarodni i evropski izvori prava relevantni za oblast hemikalija, napominjemo da je o istima sačinjena Izjava o usklađenosti, kao i pojedinačni uporedni prikazi usklađenosti za Ured Vlade Federacije BiH za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije.

Treba istaći i da je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine dana 04.07.2012.godine na svojoj 12. sjednici donijelo Zaključak o usvajanju Izvještaja o provođenju Roterdamske konvencije o postupku prethodnog pristanka za određene opasne hemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini. Dijelom navedenog Izvještaja su i preporuke vladama Federacije BiH i Brčko Distrikta da se pokrenu aktivnosti na usklađivanju propisa o hemikalijama sa relevantnim zakonodavstvom EU iz ove oblasti.

Sve naprijed navedeno opredijelilo je obrađivača propisa da pristupi izradi novog Zakona o hemikalijama, koji ima za cilj bitno unaprijediti sigurnost u oblasti hemikalija, odnosno regulisati sva pitanja vezana za hemikalije u skladu sa *acquis communautaire*.

Napominjemo da je Nacrt zakona usvojen od strane Parlamenta Federacije BiH početkom 2016.godine, te da je u međuvremenu, u procesu pripreme za drugo čitanje, Zakon pretrpio određene intervencije. Tokom 2016.godine organizovano je pet TAIEX radionica o upravljanju hemikalijama i biocidima, uz sudjelovanje eksperata iz EU. Radionice su organizovane od strane Ministarstva civilnih poslova BiH na osnovu zaključka Konferencije ministara u oblasti zdravstva u BiH, a namijenjene su službenicima koji se bave hemikalijama u Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, Federalnog ministarstva zdravstva, Odjeljenja za zdravstvo Brčko BiH, kao i inspektorima republičkih/federalnih uprava za inpekcijske poslove, a koji se bave nadzorom nad hemikalijama. Kroz radionice je predstavljen pravni okvir i praksa EU u upravljanju hemikalijama, ali i obaveze za zemlje koje nisu članice EU. Osim toga, radionice su iskorištene i za komentare i sugestije na pravni okvir u entitetima, a kada je riječ o hemikalijama (Zakon o hemikalijama u RS-u i Nacrt zakona o hemikalijama u Federaciji BiH). Slijedom prednjeg, na osnovu analize i zaključaka konsultanata iz EU, sačinjen je novi tekst zakona za oba entiteta, koji su međusobno usaglašeni (izuzev u

domenu prelaznih i završnih normi). Radi se, dakle, o zakonu koji je u velikoj mjeri slijedio pristup koji udovoljava, u osnovnim načelima, propisima EU, stvarajući jasan okvir za datu oblast, pri tome osiguravajući dovoljno provedbenih propisa, kojima će stepen usaglašenosti domaćih propisa sa regulativom EU postepeno biti sve veći i veći.

III - OBRAZLOŽENJE PRAVNIH RJEŠENJA

U Poglavlju „Osnovne odredbe“ utvrđen je predmet ovog Zakona, i to na način da se istim uređuje klasifikacija, pakovanje i obilježavanje hemikalija; sigurnosno-tehnički list; obavljanje djelatnosti sa hemikalijama; Integralni inventar hemikalija; ograničenja i zabrane hemikalija; uslovi za uvoz i izvoz hemikalija; stavljanje deterdženata na tržište; integrisano upravljanje hemikalijama; nadzor i druga pitanja od značaja za sigurno upravljanje hemikalijama u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) (član 1.). Ovaj zakon zasniva se na načelu da proizvođači, uvoznici ili krajnji korisnici treba da osiguraju da proizvode, prodaju na tržište ili koriste supstance koje nemaju štetno dejstvo na ljudsko zdravlje ili životnu sredinu, posebno treba istaći da su odredbe ovog zakona zasnovane na načelu predostrožnosti (član 2.). Članom 3. definisano je značenje pojedinih izraza upotrijebljenih u ovom Zakonu. Članom 4. propisana je zabrana diskriminacije i gramatička terminologija korištenja roda. Članom 5. dati su opšti izuzeci od primjene ovog zakona, dok su članom 6. utvrđeni posebni izuzeci, i to u skladu sa Uredbama REACH i CLP.

U Poglavlju “Klasifikacija, obilježavanje i pakovanje hemikalija” utvrđeno je da su proizvođač ili uvoznik, koji stavlja hemikaliju na tržište, dužni da tu hemikaliju klasifikuju, pakuju i označe u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona (član 7.). Postupak klasifikacije određen je odredbama člana 8., dok je Spisak klasifikovanih supstanci uređen članom 9. zakona. Supstanca se klasifikuje u skladu sa klasifikacijom supstanci istog hemijskog sastava prema Usaglašenoj klasifikaciji i obilježavanju za određene opasne supstance u EU. Ovim Poglavljem obuhvaćene su i metode ispitivanja, te dobra laboratorijska praksa (čl. 10. i 11.) Naime, nova ispitivanja hemikalija u postupku klasifikacije hemikalije vrše se po propisanim metodama. Podaci o toksikološkim i ekotoksikološkim ispitivanjima dobijaju se u laboratorijama koje su usklađene sa načelima dobre laboratorijske prakse. Nadalje, članom 12. propisano je obilježavanje i pakovanje, te je shodno tome, proizvođač i uvoznik opasnih hemikalija, dužan da osigura obilježavanje opasnosti i pakovanje hemikalija na način propisan ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona. Na obilježavanje hemikalija, osim odredbi ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona, primjenjuju se i odredbe propisa o zaštiti potrošača. Obilježavanje na pakovanju mora biti na jednom od jezika koji je u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH). Također, oglašavanje hemikalije koja je klasifikovana kao opasna mora da ukaže na odgovarajuću klasu ili kategoriju opasnosti (član 13.). Odredba člana 14. odnosi se na podatke o hemikalijama. Snabdjevač hemikalije dužan je da prikuplja i čuva sve podatke o opasnim hemikalijama koji se odnose na klasifikaciju i obilježavanje, kao i druge podatke koji su mu potrebni u svrhu provedbe odredbi ovog zakona najmanje deset godina nakon posljednje proizvodnje ili stavljanja na tržište i upotrebe hemikalije. Na zahtjev Ministarstva snabdjevač je dužan dostaviti te podatke.

U Poglavlju „Sigurnosno-tehnički list“ (čl. 15.-20.) uređuju se osnovni kriteriji za sigurnosno-tehnički list, te kada se ovaj list dostavlja i kome. Prema članu 15.

snabdjevač hemikalije obavezan je da pruži primatelju hemikalije sigurnosno-tehnički list (*eng. Safety data sheet*) (u daljnjem tekstu: STL) izrađen u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona. U stavu 2. propisano je koji su to slučajevi, a što je usklađeno sa propisima EU. U istom članu je predviđeno i kada se mora osigurati STL za smjesu. Članom 16. definiše se dostavljanje STL, na sljedeći način: kada je za opasne hemikalije ili smjese koje se nude ili prodaju u opštoj upotrebi pruženo dovoljno informacija kako bi korisnici mogli preduzeti potrebne mjere za zaštitu zdravlja ljudi i zaštitu životne sredine, STL se ne mora dostaviti, osim ako to zatraži dalji korisnik ili distributer. STL se dostavlja na jednom od jezika koji je u službenoj upotrebi u BiH. Važno je istaći da zakon predviđa da je poslodavac dužan da radnicima osigura STL za hemikaliju kojom rukuju i kojoj mogu biti izloženi tokom rada. Članom 17. definišu se izmjene i dopune STL i kako se postupa u tim slučajevima. Snabdjevač, koji je u obavezi da uradi STL, dužan je bez odlaganja da vrši izmjene i dopune sadržaja STL u skladu sa novim saznanjima o hemikaliji, naročito o saznanjima koja mogu uticati na mjere za upravljanje rizikom, odnosno novim informacijama o opasnostima od hemikalije, kao i zakonskim odlukama u vezi sa ograničenjem ili zabranom proizvodnje, stavljanjem na tržište ili upotrebom hemikalije. Izmijenjen i dopunjen STL snabdjevač je dužan dostaviti svakom distributeru ili daljem korisniku u lancu snabdjevanja kojem je hemikalija isporučena u prethodnih 12 mjeseci. Izmijenjen i dopunjen STL mora da sadrži napomenu: "revidiran" i datum kada su izvršene izmjene, odnosno dopune. U skladu sa propisima EU, zakon treba da sadrži i kratku normu o alternativnim hemijskim nazivima supstanci. Tako je članom 18. propisano da se u STL ili prilikom označavanja na ambalaži opasne supstance sadržane u smjesi može upotrijebiti alternativni hemijski naziv, ali taj naziv mora biti odobren od Evropske agencije za hemikalije. Zakon, također, definiše i izvještaj o sigurnosti hemikalije (član 19.) i procjenu sigurnosti hemikalije (član 20.). Izvještaj o sigurnosti hemikalije je dokument o procjeni sigurnosti hemikalije i mjerama za smanjenje i kontrolu rizika. Radi sačinjavanja izvještaja o sigurnosti hemikalije vrši se procjena sigurnosti hemikalije. Na osnovu procjene sigurnosti hemikalije utvrđuju se mjere za smanjenje i kontrolu rizika koji predstavlja supstanca. Procjena sigurnosti hemikalije podrazumijeva procjenu opasnosti supstance po ljude i životnu sredinu i procjenu da li supstanca ispunjava kriterije za identifikaciju kao PBT ili vPvB. U skladu sa utvrđenim stepenom opasnosti prilikom procjene opasnosti, vrši se i procjena izloženosti ljudi i životne sredine toj supstanci i karakterizacija rizika za supstancu. Ministar posebnim propisom uređuje način procjene sigurnosti hemikalije i sadržaj izvještaja o sigurnosti hemikalije.

U Poglavlju „Obavljanje djelatnosti sa hemikalijama“ (čl. 21.-28.) uređeni su proizvodnja, skladištenje, maloprodaja, savjetnik za hemikalije, zaštita na radu, evidencije o hemikalijama, upis u Registar proizvođača i uvoznika hemikalija. Proizvođač koji se bavi proizvodnjom opasnih hemikalija dužan je da osigura odgovarajuće uslove prostora, opreme i kadra za obavljanje proizvodnje, kako bi takvu djelatnost obavljao bez štetnog uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu (član 21.). Lice koje rukuje hemikalijom obavezno je da skladišti hemikaliju tako da ta hemikalija ne ugrožava zdravlje ljudi ili životnu sredinu (član 22.). Istim članom je definisano da je lice koje rukuje hemikalijom dužno da sakuplja, skladišti i sigurno odlaže ostatke hemikalija i ambalažu od tih hemikalija u skladu sa propisima o upravljanju otpadom. Člankom 23. definiše se maloprodaja, na način da opasna hemikalija, koja se stavlja na tržište kao proizvod namijenjen širokoj potrošnji, može da se prodaje u maloprodajnim objektima u kojima su osigurani posebni uslovi za promet i skladištenje tih hemikalija. Član 24. utvrđuje pravni osnov za donošenje podzakonskog akta kojim će se urediti pitanja od

značaja za obavljanje djelatnosti sa hemikalijama. Nadalje, članom 25. definiše se obaveza da proizvođač i uvoznik hemikalije imenuju lice koje je zaduženo za pravilno upravljanje hemikalijama (u daljnjem tekstu: savjetnik za hemikalije). Savjetnik za hemikalije je lice koje ima visoku stručnu spremu i dodatnu edukaciju o hemikalijama kojima upravlja. Treba istaći da iskustva u zemljama EU ukazuju na to da nije potrebno propisivati stručne nazive za savjetnika za hemikalije, s obzirom na to da se ovim poslom može baviti lice, čijem su osnovnom stručnom zvanju bliska pitanja upravljanja hemikalijama, uz dodatne edukacije iz ove oblasti. Zbog navedenog, te zbog nedostatka hemijskih inženjera, konsultanti su predložili da lice, koje je savjetnik za hemikalije, može biti lice sa najmanje VII. stepenom stručne spreme uz uslov posjedovanja dodatne edukacije iz oblasti hemikalija. Zapravo dodatne edukacije uže upućuju stručnjake za obavljanje svih poslova u polju upravljanja hemikalija. Navedeno je opredijelilo obrađivača propisa da prihvati takvo rješenje, te ostavi mogućnost upošljavanja onima koji imaju afinitet za rad u sektoru hemikalija, pod gore spomenutim uslovima. Dodatne edukacije su dostupne kroz privredne komore, Evropsku agenciju za hemikalije, udruženja poslodavaca i slične organizacije. Savjetnik za hemikalije kod proizvođača i uvoznika može biti u stalnom radnom odnosu, ili povremeno angažovan, ovisno od vrste i obima posla. Ministar posebnim propisom uređuje program dodatne edukacije za savjetnika za hemikalije. Što se tiče opšte norme o zaštiti na radu, članom 26. propisano je da je poslodavac dužan osigurati radniku potrebna znanja o hemikalijama, shodno vrsti poslova koje radnik obavlja, a u skladu sa propisima o zaštiti na radu. Članom 27. uređene su evidencije o hemikalijama, kao obaveza proizvođača i uvoznika. Upis u Registar proizvođača i uvoznika hemikalija uređen je članom 28. Proizvođač i uvoznik hemikalija dužni su da Ministarstvu prijave obavljanje djelatnosti proizvodnje i uvoza hemikalija u svrhu upisa u Registar proizvođača i uvoznika hemikalija (u daljnjem tekstu: Registar). Ministarstvo vodi Registar u elektronskoj formi, a izvod iz Registra objavljuje se na internet stranici Ministarstva. Ministar posebnim propisom uređuje sadržaj Registra, način upisa i izdavanje rješenja o upisu proizvođača i uvoznika u Registar. U pogledu člana 28. treba istaći da se radi o novini u odnosu na važeće propise iz oblasti otrova. Naime, po novom zakonu, privredni subjekti, tj. proizvođači i uvoznici hemikalija treba da budu registrovani kod nadležnog suda shodno propisima o registraciji poslovnih subjekata ili upisani u odgovarajući registar shodno propisima o obrtu i srodnim djelatnostima. Potom su dužni da prijave Ministarstvu svoju djelatnost i upišu se u Registar iz člana 28. Zakona o hemikalijama. Međutim, kao što se uočava, ne postoji više sistem ovlašćivanja tih poslovnih subjekata od strane nadležnog Federalnog ministarstva zdravstva, što je podrazumijevalo provedbu administrativnog postupka ocjene ispunjenosti uslova prostora, opreme i kadra. U novom zakonu se odstupilo od takvog rješenja iz razloga što proces usklađivanja sa propisima Evropske unije zahtjeva da cjelokupna odgovornost za proizvodnju i uvoz/izvoz hemikalija treba da stoji na poslovnom subjektu koji se bavi ovim djelatnostima. Shodno propisima EU, organ uprave, kao dio izvršne vlasti, ne može, niti smije, na sebe preuzimati odgovornosti u pogledu podataka sadržanih u sigurnosno-tehničkim listovima, ili pak ocjene ispunjenosti uslova prostora, opreme i kadra kod subjekata koji se bave hemikalijama. Sistem počiva upravo na suprotnim principima, tj. da odgovara isključivo i jedino subjekt koji se kroz svoju djelatnost bavi hemikalijama. Na ovaj način se fokus kontrole prebacuje sa kontrole pravnog subjekta na kontrolu hemikalija, što je i suština zakona. Na navedeno smo posebno upozoreni od strane konsultanata EU, s kojima se radilo kroz TAIEX radionice o hemikalijama i biocidima. Kako se radi o novini u Zakonu, predviđeno je ipak da ministar posebnim propisom uredi minimalne uslove prostora,

kadra i opreme za subjekte koji se bave hemikalijama, ali u dijelu opštih standarda i normi, te kako bi se olakšalo inspekciji u procesu nadzora. Ovaj propis mora se obavezno posmatrati u kontekstu vrste i količine hemikalija (supstanci) koje subjekt proizvodi ili stavlja na tržište. Valja istaći i da Evropska agencija za hemikalije izdaje kontinuirano vodiče za postupanje sa pojedinim vrstama hemikalijama i sl., što se mora stalno imati u vidu i kod nadzora, te jednako obavezuje sve subjekte u ovoj oblasti, kako privredna društva i obrtnike, tako i inspektore za hemikalije. Dakle, Uredbe EU 1907/2006 (*REACH*) i 1272/2008 utvrđuju posebne dužnosti i obaveze proizvođača, uvoznika i daljnjih korisnika supstanci pojedinačno, u pripravcima i proizvodima. Ovi se propisi baziraju na načelu da bi industrija pri proizvodnji, uvozu i upotrebi supstanci, odnosno njihovom stavljanju na tržište trebala postupati s odgovornošću i pažnjom koja je potrebna da se osigura da u razumno predvidivim uslovima ne dođe do štetnih učinaka na zdravlje ljudi i okoliš. Također, odgovornost za upravljanje rizicima supstance trebala bi preuzeti fizička i pravna lica koja proizvode, uvoze, stavljaju na tržište, odnosno koriste te supstance. Odgovornost za procjenu rizika i opasnosti supstanci trebalo bi prenijeti prvenstveno na fizička i pravna lica koje proizvode i uvoze supstance, onda kada njihov obim proizvodnje, odnosno uvoza prelazi određeni količinski prag, budući da ta lica inače moraju biti sposobna podnijeti teret koji je s tim povezan. Na koncu, ukazujemo i na to da ovakav pristup u određenoj mjeri, u finansijskom kontekstu, pogoduje privrednim subjektima i obrtnicima, jer se naknada plaća samo za upis u Registar djelatnosti, te je manja u odnosu na naknadu koja se plaćala ranije u smislu ovlašćivanja od strane Ministarstva za obavljanje djelatnosti.

Nadalje, kada je riječ o obavljanju djelatnosti sa hemikalijama, mora se ukazati na još jedno pitanje. U procesu izrade Zakona, Ministarstvo je zaprimilo dopise udruženja privrednika, a povodom onemogućavanja plasmana proizvoda na području Republike Srpske firmama registrovanim na području Federacije. Konkretno, radi se o privrednim subjektima iz Federaciji BiH koji prometuju proizvodima koji sadrže hemikalije (sredstva za održavanje čistoće i sl.). U vezi s tim, skrećemo pažnju na sljedeće:

Na području Federacije, u oblasti hemikalija (otrova), u primjeni su sljedeći Zakoni i pravilnici: Zakon o prometu otrova („Službeni list RBiH”, br. 2/92 i 13/94), Zakon o prevozu opasnih materija („Službeni list RBiH”, br. 2/92 i 13/94), kao i Spisak otrova čiji se promet dozvoljava (“Službene novine Federacije BiH”, broj 50/08), te Pravilnik o higijensko tehničkim uslovima koje moraju ispunjavati prometnici otrovima (“Službene list RBiH”, br. 2/92 i 13/94 i “Službene novine Federacije BiH”, broj 60/07), Odluka Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o zabrani odnosno ograničenju uvoza, proizvodnje i upotrebe određenih opasnih industrijskih hemikalija u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH”, broj 52/16) i Odluka Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o postupku utvrđivanja uslova za promet i upotrebu otrova pred Federalnim ministarstvom zdravstva (“Službene novine Federacije BiH”, broj 66/16). Evidentno je da se uglavnom radi o zakonskoj regulativi preuzetoj iz bivše SFRJ, koja u svojim okvirima, u vrlo ograničenoj mjeri, prepoznaje određene zahtjeve evropskih propisa. Zbog navedenog je bilo potrebno uspostaviti novi pravni okvir u ovom području.

Napominjemo da je Nacrt zakona o hemikalijama usvojen od strane Zastupničkog doma Parlamenta FBiH na 7. redovnoj sjednici održanoj 03.02.2016.godine, a od strane Doma naroda Parlamenta FBiH na 9. redovnoj sjednici održanoj 03.03.2016.godine (I faza).

Kako se radi o izuzetno važnom pitanju za funkcionisanje tržišta u BiH u pogledu prometa i upotrebe hemikalija, Konferencija ministara u oblasti zdravstva u BiH, koju čine entitetski ministri nadležni za zdravstvo i predstavnik Odjela za zdravstvo Brčko

Distrikta BiH, krajem 2015.godine donijela je zaključak da se zatraži podrška međunarodnog konsultanta kroz TAIEX program Evropske unije u procesu usaglašavanja domaćeg zakonodavstva sa propisima EU. Radi se o pomoći pri izradi zakona za Federaciju BiH, kao i novog Zakona o hemikalijama RS. Tokom 2016. godine u periodu od maja do septembra realizovano je pet TAIEX Radionica sa predstavnicima ministarstava i inspekcija oba entiteta.

Pri izradi Nacrta zakona o hemikalijama uzeti su u obzir propisi Evropske unije kojima se reguliše oblast hemikalija. U tom smislu, prvenstveno je potrebno naglasiti da je Nacrt zakon usaglašen sa Uredbom 1907/2006 (*REACH*), te Uredbom 1272/2008 (*CLP*), koje smo spomenuli naprijed u ovom Obrazloženju. Bitno je istaći da se ovim zakonom omogućava fleksibilan pristup domaće pravne regulative približavanju zakonodavstvu EU na području hemikalija. Također, bitno je ukazati da su se procesi izrade zakona o hemikalijama proveli istovremeno i zajednički sa predstavnicima Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, a saglasno zaključku Konferencija ministara u oblasti zdravstva u BiH.

U cilju zaštite zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog uticaja hemikalija, propisi o hemikalijama trebaju definisati uslove za ograničenja i zabranu proizvodnje, prometa i korištenja hemikalija, te stvoriti jasne pravne osnove za donošenje provedbenih propisa radi bližeg uređenja navedenih uslova, a u skladu sa propisima EU.

Ovaj Prijedlog zakona o hemikalijama ima za cilj bitno unaprijediti sigurnost u oblasti hemikalija, odnosno regulisati sva pitanja vezana za hemikalije u skladu sa pravnom stečevinom Evropske unije (*acquis communautaire*).

Federalno ministarstvo zdravstva je prepoznalo značaj uređenja predmetne oblasti, posebno u svjetlu stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, i obaveza koje Bosna i Hercegovina ima u pogledu zaštite zdravlja ljudi i zaštite okoliša na putu prema Evropskoj uniji.

Međutim, ne smije se zaboraviti mandat Federalnog ministarstva zdravstva, niti činjenica šta treba da se uredi Zakonom o hemikalijama, u smislu zaštite javnoga zdravlja, koje je u fokusu. Pitanje odnosa propisa o registraciji poslovnih subjekata prema tim subjektima, bez obzira o kojem se entitetu radi, svakako da nije pitanje koje se nalazi u mandatu sektora zdravstva.

Dužni smo podsjetiti da je oblast zdravstva u podijeljenoj ovlasti između entiteta, a u Federaciji i između Federacije BiH i kantona, saglasno Ustavu BiH, Ustavu Republike Srpske i Ustavu Federacije BiH. Ministarstvo civilnih poslova BiH, ima koordinirajuću ulogu sa nivoa Bosne i Hercegovine, ali nema ovlasti predlaganja zakona i regulisanja oblasti zdravstva, kao takve. Slijedom toga, niti jedan nivo vlasti u BiH ne može nametnuti određene mjere i rješenja drugom nivou vlasti, ukoliko je to suprotno Ustavima BiH, Republike Srpske i Federacije. Ne postoji pravni mehanizam da Vlada Federacije BiH, a posebno resorna ministarstva u Vladi Federacije BiH, utiču na odluke Vlade Republike Srpske i njenih upravnih tijela, a pogotovo ne u dijelu uticanja na jednaku primjenu važećih propisa Republike Srpske na sve one koji se nalaze na tržištu Republike Srpske. Isto načelo, dakako, vrijedi i obrnuto; takav uticaj ne bi mogla imati ni Vlada Republike Srpske na odluke Vlade Federacije BiH, iz jednostavnog razloga jasnih ustavnih ovlasti. Svako ponašanje suprotno tome predstavljalo bi eklatantno kršenje Ustava BiH, Ustava Republike Srpske i Ustava Federacije BiH, te niza drugih propisa koji uređuju rad vlada, ministarstava i inspeksijskih uprava u oba entiteta.

Podsjećamo i na propise koji regulišu privredna društva. Naime, moraju se imati u vidu odredbe Zakona o privrednim društvima („Službene novine Federacije BiH“, broj 81/15) i Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Federaciji Bosne i Hercegovine

(„Službene novine Federacije BiH“, br. 27/05, 68/05, 43/09 i 63/14), saglasno kojima privredna društva registrovana na području Federacije BiH imaju mogućnost osnivanja svojih poslovnica i na teritoriji drugog entiteta, što podrazumijeva da takva poslovnica, bez obzira u kojoj privrednoj grani je osnovana, u smislu pravila rada - podliježe važećim propisima Republike Srpske donesenim u toj konkretnoj oblasti. Navedeno se odnosi i na privredna društva u oblasti prometa hemijskih proizvoda. To je način kojim se osigurava primjena zakonodavstva Republike Srpske na cijeloj teritoriji Republike Srpske na jednak način, pod uslovima koji su identični za sve, kako privrednike registrovane u Republici Srpskoj tako i privrednike registrovane u Federaciji BiH. Potpuno identičan princip vrijedi i u obrnutoj situaciji – na teritoriji Federacije BiH za privredne subjekte sa područja Republike Srpske.

Uvažavajući potrebu da privredna društva dijele jedinstveno tržište Bosne i Hercegovine, potrebno je tražiti druge modalitete, izvan ovog zakona, da se iznađu mogućnosti i rješenja koja bi bila manje ograničavajuća za poslovanje privrednih subjekata u Federaciji i Republici Srpskoj, a koja bi se jednako odnosila na sve privredne grane, ne samo za oblast hemikalija. Ponovo naglašavamo, u pogledu polja koje se odnosi na uređenje hemikalija, ovo Ministarstvo može i ima obavezu djelovati u cilju uređenja pravila upravljanja hemikalijama na području Federacije. Međutim, u pogledu primjene propisa o hemikalijama Republike Srpske na području Republike Srpske mora se uzeti u obzir ustavna podjela nadležnosti u oblasti zdravstva, ali i u oblasti privrednih društava, a što je opisano naprijed. Zakon o hemikalijama ima za cilj zaštitu zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog uticaja hemikalija, i isti ne može utvrđivati odredbe koje bi bile suprotne drugim propisima koji su na snazi u Federaciji. Iz navedenog proizlazi da takva pitanja prevazilaze mandat Federalnog ministarstva zdravstva i sektora zdravstva uopšte.

U Poglavlju “Integralni inventar hemikalija” propisane se odredbe o Integralnom inventaru hemikalija. Naime, Integralni inventar hemikalija koje se nalaze na tržištu Federacije sastoji se od Inventara hemikalija, Inventara biocida i podataka o sredstvima za zaštitu bilja, a vodi ga Ministarstvo. Podatke potrebne za Integralni inventar obavezni su dostaviti proizvođači ili uvoznici hemikalija na osnovu odredbi ovog zakona, a za biocide na osnovu odredbi posebnog zakona o biocidima. Integralni inventar vodi se kao elektronička baza podataka (član 29.). Proizvođač ili uvoznik hemikalije koja se proizvodi ili uvozi u Federaciju iznad propisane donje granice na godišnjem nivou dužan je da tu hemikaliju upiše u Inventar hemikalija (član 30.). Bitno je istaći odredbu člana 31. prema kojoj je predviđeno kako se vrši upis u Inventar hemikalija. Proizvođač ili uvoznik hemikalije ili proizvoda dužan je, prije otpočinjanja proizvodnje ili uvoza, da podnese zahtjev Ministarstvu za upis hemikalije iz člana 30. stav (1) ovog zakona u Inventar hemikalija. U svrhu upisa u Inventar hemikalija, u zavisnosti od opasnosti koju predstavljaju, hemikalije podliježu prijavi, registraciji ili autorizaciji. Ministarstvo vrši procjenu potpunosti zahtjeva za prijavu, registraciju ili autorizaciju hemikalije u rokovima propisanim zakonom. Proizvođač ili uvoznik hemikalije ili proizvoda odgovara za tačnost, cjelovitost i istinitost podataka dostavljenih u dokumentaciji za prijavu, registraciju ili autorizaciju, a u svrhu upisa u Inventar hemikalija. Za upis u Inventar hemikalija proizvođač i uvoznik plaća naknadu. Saglasno članu 32. uvoznik hemikalije u postupku upisa hemikalije u Inventar hemikalije dužan je osigurati saglasnost inostranog proizvođača, odnosno snabdjevača hemikalije za upis te hemikalije u Inventar hemikalija. Stavljanje na tržište hemikalija koje su upisane u Inventar hemikalija je slobodno (član 33.).

U Poglavlju „Ograničenja i zabrane“ (čl. 34. – 37.) uređena su pitanja od značaja za ograničenja i zabrane, kao posebno bitna pitanja i na nivou EU. Članom 37. predviđeno je da se za hemikalije koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu propisuju ograničenja i zabrane proizvodnje, stavljanja na tržište i upotrebe (u daljem tekstu: ograničenja i zabrane). Ograničenja i zabrane odnose se na zabranjene, odnosno dozvoljene načine upotrebe hemikalije i definišu drugi uslovi, koji se odnose na proizvodnju, stavljanje na tržište i upotrebu supstanci, kao i smjese i proizvoda koji sadrže tu supstancu. Ministar posebnim propisom uređuje ograničenja i zabrane hemikalija, a što će biti usaglašeno sa propisima EU. Član 35. uređuje Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci. Naime, radi osiguranja kontrole rizika od posebno zabrinjavajućih supstanci i osiguranja zamjene tih supstanci odgovarajućim sigurnijim alternativama, ministar posebnim propisom utvrđuje Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci, koji se objavljuje u “Službenim novinama Federacije BiH”. Spisak se, također, objavljuje i na internet stranici Ministarstva. Nadalje, prilikom upisa posebno zabrinjavajuće supstance u Inventar hemikalija, proizvođač ili uvoznik dužan je da osigura podatke o načinu upotrebe supstance, o mogućim alternativnim supstancama i tehnologijama, njihovim opasnostima i rizicima po zdravlje ljudi i životnu sredinu, te tehničke i socio-ekonomske podatke o opravdanosti zamjene supstance manje opasnom (član 36.). Odredbom člana 37. definisane su informacije o sigurnoj upotrebi proizvoda.

U Poglavlju “Uslovi za uvoz i izvoz hemikalija” (čl. 38.-39.) regulisan je postupak prethodnog obavještenja, odnosno postupak davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja, kao i saradnja sa imenovanim tijelom BiH za implementaciju Roterdamske konvencije. Ministar posebnim propisom uređuje uslove za uvoz i izvoz hemikalija.

U Poglavlju „Stavljanje deterdženta na tržište“ (čl. 40.-42.) definiše se stavljanje na tržište, upis deterdženta u Inventar hemikalija, te obilježavanje deterdženta i lista podataka o sastavu deterdženta. Deterdžent se može staviti na tržište ako surfaktant sadržan u tom deterdžentu ispunjava kriterije potpune aerobne biorazgradljivosti i ako druge hemikalije sadržane u deterdžentu ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom. Proizvođač ili uvoznik koji stavlja deterdžent na tržište dužan je da izvrši upis deterdženta u Inventar hemikalija u skladu sa ovim zakonom. Pored obaveza koje se odnose na klasifikaciju, obilježavanje i pakovanje, u skladu sa ovim zakonom, proizvođač i uvoznik koji stavlja deterdžent na tržište obavezan je da taj deterdžent označi i u skladu sa posebnim zahtjevima o označavanju deterdženata. Ministar posebnim propisom uređuje uslove za stavljanje deterdženta na tržište.

U Poglavlju „Integrirano upravljanje hemikalijama“ (čl. 43.-45.) predviđa se donošenje Strategije hemijske sigurnosti Federacije. Da bi se osiguralo adekvatno upravljanje hemikalijama, Vlada Federacije BiH osniva Zajedničko radno tijelo za integrirano upravljanje hemikalijama (u daljnjem tekstu: Zajedničko radno tijelo), pri čijem imenovanju je potrebno da se udovolji ravnopravnoj zastupljenosti oba pola (član 43.). Saglasno istom članu Zajedničko radno tijelo osniva se od predstavnika federalnih ministarstava nadležnih za pitanja zdravstva; poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva; okoliša i turizma; industrije; rada; trgovine; poduzetništva, unutarnjih poslova, i predstavnika Zavoda za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine. Zajedničko radno tijelo može pozivati na sastanke predstavnike privrednih subjekata, naučno-istraživačkih institucija i predstavnike drugih organizacija i institucija, u cilju konsultovanja i razmjene informacija neophodnih za implementaciju Strategije hemijske sigurnosti Federacije. Strategija treba da stvori pretpostavke za adekvatno upravljanje

hemikalijama u svim fazama životnog ciklusa od proizvodnje do odlaganja, čime se doprinosi održivom razvoju, pri čemu se ostvaruju principi međunarodnog upravljanja hemikalijama. Strategiju hemijske sigurnosti Federacije priprema Ministarstvo, u saradnji sa Zajedničkim radnim tijelom za integrisano upravljanje hemikalijama (član 44.). Nadalje, članom 45. predviđena je saradnja sa pravnim licem nadležnim za kontrolu trovanja. Ministarstvo dostavlja podatke iz Integralnog inventara hemikalija tom pravnom licu za kontrolu trovanja, radi provođenja preventivnih mjera i mjera liječenja, naročito u hitnim slučajevima. Ovdje treba naglasiti da ovakva referentna institucija/ustanova (tj. pravno lice) ne postoji u Federaciji, niti u BiH. Radi se o obavezi iz propisa EU, koja može biti realizovana kroz saradnju sa takvim ustanovama u zemljama regije. Naime, ni neke razvijene zemlje EU nemaju ovakve institucije/ustanove, ali se referišu na ustanove koje su im najbliže. Inače, ovaj tip institucije/ustanove (pravnog lica) veže se za broj stanovnika. Procjena za BiH i zemlje regije (Srbija, Makedonija, Albanija i sl.) jeste da mogu imati, shodno broju stanovnika, jedan referalni centar za kontrolu trovanja, s obzirom na ulaganja potrebna za uspostavljanje takvog centra. Za sada, samo VMA u Beogradu (Institut za kontrolu trovanja) ima uslove potrebne za tzv. centar za kontrolu trovanja. S obzirom na to, član 45. treba promatrati kao osnovu za potencijalne ugovore Federacije, odnosno BiH sa subjektima iz drugih zemalja, a koje imaju uslove za proglašavanje određenog pravnog lica za centar za kontrolu trovanja.

U Poglavlju “Posebne odredbe” (čl. 46.-49.) uređena su određena specifična pitanja iz oblasti hemikalija. Tako su članom 46. definisani podaci koji moraju biti dostupni javnosti, a u članu 47. podaci koji ne smiju biti dostupni javnosti. Posebno, u članu 48., uređeni su dodatni zahtjevi za ograničavanjem povjerljivosti određenih podataka, a u članu 49. propisan je pravni osnov za utvrđivanje naknada koje proizlaze iz ovog zakona.

U Poglavlju “Nadzor” (čl. 50.-53.) utvrđeno je ko vrši nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu istog (član 50.). Članom 51. opisana su prava i dužnosti ovlaštenog inspektora u pogledu provedbe nadzora nad primjenom ovog zakona. Članom 52. propisano je da su pravna lica, kao i lica koja obavljaju samostalnu poslovnu djelatnost – obrt, obavezna omogućiti inspektoru obavljanje nadzora i staviti na raspolaganje potrebnu dokumentaciju u svrhu provođenja nadzora, staviti na raspolaganje potrebnu količinu uzoraka radi utvrđivanja usklađenosti sadržaja hemikalije ili proizvoda sa uslovima propisanim ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona, te pružiti druge potrebne podatke i obavještenja. Također, radi praćenja stanja i preduzimanja adekvatnih mjera iz oblasti upravljanja hemikalijama, Federalna uprava za inspekcijske poslove obavezna je da Ministarstvu dostavlja izvještaje i informacije o nalazima i rezultatima izvršenih inspekcija (član 53.).

U Poglavlju “Kaznene odredbe” (čl. 54. i 55.) određeni su prekršaji za snabdjevača, te posebno za proizvođača i uvoznika hemikalija, uključujući i fizička lica – obrtnike. Visine zapriječenih kazni usaglašene su sa Zakonom o prekršajima (“Službene novine Federacije BiH”, broj 63/14).

U Poglavlju “Prelazne i završne odredbe” uređena su određena pitanja za prelazni period, kako bi se osiguralo nesmetano funkcionisanje svih subjekata koji se bave hemikalijama (čl. 56.-61.). Uređeno je i pitanje donošenja Strategije hemijske sigurnosti Federacije u roku od godinu dana od imenovanja Zajedničkog radnog tijela, te u kojem će roku ministar donijeti provedbene propise na osnovu ovog zakona. Ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, propisi koji su ranije doneseni na osnovu važećih zakona iz ove oblasti, ostaju na snazi, i to do donošenja propisa iz člana 58. ovog zakona. Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o prometu

otrova ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 13/94). Članom 61. predviđeno je da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

IV – MIŠLJENJA O ZAKONU

Nacrt zakona o hemikalijama usvojen je od strane Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH na 7. redovnoj sjednici održanoj 03.02.2016.godine, a od strane Doma naroda Parlamenta Federacije BiH na 9. redovnoj sjednici održanoj 03.03.2016.godine (I faza).

Na sjednici Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH nije vođena diskusija o Nacrtu zakona; donesen je zaključak kojim se Nacrt zakona o hemikalijama prihvata i isti može poslužiti kao osnova za izradu Prijedloga zakona.

Na sjednici Doma naroda Parlamenta Federacije BiH, uvaženi delegat Slaviša Šućur istakao je da se radi o izuzetno važnom zakonu i da je dobra stvar što je zakon usklađen sa evropskim zakonodavstvom. Skrenuo je pažnju na velike količine neevidentiranih hemikalija skladištenih po magicinima i na drugim mjestima, a koje su kao posljedica rata ostale tu. Uništavanje i neutralisanje takvih otrova veliki je problem. Na sjednici je g. Šućur pokrenuo inicijativu da se putem projekta organizuje prikupljanje naoružanja, kao i različitih opasnih hemikalija, te da se osiguraju sredstva za njihovo uništenje na odgovarajući način. S tim u vezi, ističemo da navedena problematika nije predmetom Zakona o hemikalijama, već treba da se riješi u okviru ovlasti sektora okoliša, postupajući po pravilima odlaganja i uništavanja te kategorije otpada, s obzirom na to da se tu radi, primarno, o otpadu, a ne o stavljanju na tržište hemikalija. Dom naroda Parlamenta Federacije BiH donio je zaključak kojim se Nacrt zakona o hemikalijama prihvata i isti može poslužiti kao osnova za izradu Prijedloga zakona.

Mora se istaći da je Prijedlog zakona pretrpio bitne izmjene i dopune u odnosu na prvobitno predloženi tekst. Kao što je naglašeno naprijed, u međuvremenu su organizovane TAIX radionice, uz sudjelovanje eksperata iz EU. Radionice su organizovane od strane Ministarstva civilnih poslova BiH na osnovu zaključka Konferencije ministara u oblasti zdravstva u BiH, a namijenjene su službenicima koji se bave hemikalijama u Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, Federalnog ministarstva zdravstva, Odjeljenja za zdravstvo Brčko BiH, kao i inspektorima republičkih/federalnih uprava za inpekcijske poslove, a koji se bave nadzorom nad hemikalijama. Kroz radionice je predstavljen pravni okvir i praksa EU u upravljanju hemikalijama, ali i obaveze za zemlje koje nisu članice EU. Osim toga, radionice su iskorištene i za komentare i sugestije na pravni okvir u entitetima, a kada je riječ o hemikalijama (Zakon o hemikalijama u RS-u i Nacrt zakona o hemikalijama u Federaciji BiH). Slijedom prednjeg, na osnovu analize stanja u oba entiteta, dosadašnje prakse u BiH, kao i prakse u zemljama EU, te analize i zaključaka konsultanata iz EU, sačinjeni su novi tekstovi zakona za oba entiteta, koji su međusobno usaglašeni (izuzev u domenu prelaznih i završnih normi). Tako pripremljen tekst zakona ponovo je upućen u proces vertikalnih i horizontalnih konsultacija u Federaciji BiH. U pogledu navedenog, ističemo sljedeće:

U skladu sa Poslovníkom o radu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 6/10, 37/10 i 62/10) obrađivač zakona uputio je na mišljenje tekst zakona kantonima. Federalno ministarstvo zdravstva, kao obrađivač propisa, zaprimilo je pozitivna mišljenja sljedećih 9 kantona: Unsko-sanskog, Posavskog, Tuzlanskog, Bosansko-podrinjskog, Zapadno-hercegovačkog,

Hercegovačko-neretvanskog kantona, Kantona 10, Kantona Sarajevo i i Zeničko-dobojskog kantona.

Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona ističe da bi sva odobrenja za pravna i fizička lica trebala da izdaje Federalno ministarstvo zdravstva, imajući u vidu slabu kapacitiranost kantonalnih ministarstava zdravstva. U vezi s tim, napominjemo da zakon upravo i sadrži takvo rješenje, te da ne predviđa ovlasti kantona u tom smislu, pošto su uvažene sugestije i prijedlozi tog ministarstva, kao i drugih kantonalnih ministarstava zdravstva, istaknuti u ranijoj fazi izrade ovoga zakona. Isto ministarstvo navodi da je poželjno donošenje ovoga zakona, te da nema daljnjih primjedbi.

Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona je dostavilo očitovanje u kojem se navode određeni komentari, bez predlaganja drugačijih pravnih rješenja. Naime, ovo ministarstvo ističe da Zakon predviđa izvjestan broj podzakonskih akata, bez kojih se ne mogu dati adekvatni komentari na tekst Zakona, s obzirom na to da od tih podzakonskih propisa zavisi da li će Zakon biti funkcionalan ili ne. Ministarstvo ističe da su pojedini rokovi za rješavanje zahtjeva proizvođača i uvoznika dugi, da prelazne norme nisu jasne, da je potrebno da Zakon bude sinhronizovan sa Zakonom u Republici Srpskoj; otvaraju i pitanje priznavanja registracije proizvoda ukoliko je ona obavljena u matičnim zemljama proizvođača, kao i visine naknada i potrebe usavršavanja stručnog kadra zaposlenog kod proizvođača i uvoznika. Također, ukazuju na kaznene odredbe i visoke kazne koje su Zakonom propisane. Međutim, uvidom u akt Ministarstva zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona ostaje nejasno kako tumačiti istaknute komentare, jer isti nisu argumentovani niti popraćeni ponuđenim drugačijim rješenjima. Mora se naglasiti da određeni komentari nemaju mjesta jer su spomenuta pitanja jasno riješena Zakonom. Potrebno je ponoviti: predviđanje donošenja većeg broja podzakonskih akata na osnovu ovog Zakona je neophodno pravno rješenje zbog izražene dinamičnosti izmjena i dopuna propisa na nivou Evropske unije. Radi se o oblasti koja je veoma podložna promjenama, te se Zakonom ne mogu transponovati brojni detalji propisa EU, koji uređuju ovu oblast. Podsjećamo da su hemikalije na nivou EU uređene propisima čiji je obim nekoliko hiljada stranica, što se ne može transponovati u domaće zakonodavstvo bez niza podzakonskih akata. Stoga je bilo važno Zakonom decidno utvrditi pravne osnove za donošenje potrebnih pravilnika, čime će se osigurati kontinuirani sistem praćenja propisa EU i blagovremenog usklađivanja sa promjena koje se dešavaju u EU. Cjelokupni sistem, tj. Zakon sa pratećim propisima, svakako da ima za cilj da uspostavi funkcionalan pravni okvir za upravljanje hemikalijama na području Federacije BiH. Rokovi za rješavanje pojedinih zahtjeva su preispitani, te korigovani, s napomenom da se radi o uobičajenim rokovima u ovoj oblasti, s obzirom na težinu materije. Kada je riječ o prelaznim normama, ističemo da su jasne i precizne, te je komentar Ministarstva zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona posve nejasan. Glede Zakona o hemikalijama Republike Srpske, napominjemo da su zakoni rađeni paralelno i zajednički, te da Nacrt zakona o hemikalijama Federacije BiH i novi Nacrt zakona o hemikalijama Republike Srpske sadrže identična pravna rješenja, izuzev u dijelu prelaznih normi. Ovo zbog činjenice da je RS imala svoj Zakon od 2009.godine koji će se staviti van snage donošenjem novog Zakona, pa su svakako prelazna pravna rješenja morala za taj entitet biti drugačija u odnosu na Federaciju BiH, koja ovu materiju prvi put usklađuje sa propisima EU. Pitanja vezana za registraciju hemikalija i proizvoda veoma detaljno su razrađena u Zakonu; sistem upravljanja hemikalijama se zasniva upravo na kontroli hemikalija, u smislu proizvodnje i uvoza u zemlju, odnosno preciznih

podataka o tome šta se nalazi na tržištu date zemlje. Stoga se i predviđa sistem registracije u svakoj zemlji na način kako to uređuju propisi EU. U okolnostima kada BiH nije članica EU, ne može se govoriti o priznavanju registracije hemikalija obavljenoj u zemlji EU, bez provođenja postupka pred domaćim nadležnim tijelima, jer to nije u skladu sa propisima EU. Zbog navedenog, EU u svakom slučaju sve postupke zasniva na STL, koji je ključni dokument za svaki oblik postupanja sa hemikalijama, uključujući stavljanje na tržište. Domaći postupci će se također zasnivati na STL (sigurnosno-tehničkim listu). Priprema za ulazak u EU podrazumijeva pripremu nadležnih tijela i privrednih subjekata za direktnu primjenu propisa EU, onda kada zemlja postane članica EU. Visine naknada Zakonom uopšte nisu predviđene, i biće predmetom posebnog propisa, te se ne može govoriti o tome da su „visoke“ ako njihova visina nije Zakonom utvrđena niti je poznata u ovom momentu. Radi se o materiji koja ni ne može biti predmetom Zakona, već posebnog nižeg akta. Kada je u pitanju usavršavanje stručnog kadra zaposlenog kod proizvođača i uvoznika, tačno je da je to neophodno, a što će biti kontinuirana obaveza ne samo tih zaposlenika već i zaposlenika Federalnog ministarstva zdravstva. Svakako da će paralelno sa donošenjem podzakonskih propisa biti realizovane i odgovarajuće edukacije. Kaznene odredbe su preispitane, te korigovane, odnosno smanjene u odnosu na prvobitna rješenja.

Po pribavljanju mišljenja kantona, Nacrt zakona o hemikalijama upućen je na **horizontalne konsultacije**, tj. na mišljenje Uredu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije, Federalnom ministarstvu pravde, Federalnom ministarstvu finansija/Federalnom ministarstvu financija, Federalnoj upravi za inspekcijske poslove, Gender Centru Federacije Bosne i Hercegovine, te Zavodu za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine. Također, zakon je zbog određenih pitanja koja zahtijevaju multisektorski pristup upućen na mišljenje i Upravi Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, Federalnom ministarstvu unutarnjih poslova, Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija, kao i Privrednoj/Gospodarskoj komori Federacije BiH. Kao rezultat tih konsultacija, ističemo sljedeće:

Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja dostavila je mišljenje, u kojem se navodi da nema komentara na predloženi tekst zakona, odnosno da daje pozitivno mišljenje na zakon.

Federalno ministarstvo pravde u svom mišljenju ističe sugestiju u s+vezi sa izricanjem zaštitne mjere zabrane obavljanja vršenja određenih djelatnosti, u smislu da se mjera izriče u trajanju do šest mjeseci, a ne „od šest mjeseci“. Radi se o tehničkoj greški u kucanju, tako da je sugestija uvažena, te izvršena ispravka u čl. 54. i 55. Nacrta zakona.

Federalna uprava za inspekcijske poslove dostavila je određene sugestije u pogledu odredbi zakona koje se odnose na nadzor. **U članu 50. Zakona predlaže se uvođenje odredbe o provedbi upravnog nadzora nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona, a što treba da vrši Federalno ministarstvo zdravstva.** Nije obrazloženo na osnovu čega se definiše ovakav prijedlog. Obradivač propisa smatra da upravni nadzor u smislu provedbe ovog zakona nije primjereno rješenje, a saglasno propisima koji uređuju upravni nadzor. Predloženo je, također, da se u stavu 2. člana 50. doda riječ „sanitarnih“ ispred „inspektora za nadzor nad otrovima“, što je prihvaćeno i korigovano u tekstu zakona. Federalna uprava za inspekcijske poslove iznijela je i prijedlog za dopunu članka 51. na način da se poveže navedeni član sa odredbama Zakona o inspekcijama Federacije i propisima o upravnom

postupku, u dijelu izricanja rješenja od nadležnog inspektora i prava na žalbu na to rješenje. Prijedlog je prihvaćen kao opravdan i, shodno tome, u članu 51. izvršena je dopuna teksta.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva dostavilo je svoje očitovanje na predloženi tekst zakona, u kojem ističe određene primjedbe i sugestije. U članu 2. Zakona predloženo je da se koristi formulacija: „štetno dejstvo na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu“, te shodno tome kroz dalji tekst zakona da se koristi ista formulacija, u smislu obaveza da proizvođač, uvoznik ili dalji korisnik treba da osiguraju da proizvode, stavljaju na tržište ili koriste supstance koje nemaju „štetno dejstvo na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu“. Treba istaći da je član 2. usklađen sa članom 1. Uredbe 1907/2006 Evropskog parlamenta i Vijeća od 18. decembra 2006. godine o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju hemikalija (REACH) i osnivanju Evropske agencije za hemikalije, gdje se utvrđuje osnovni cilj tog propisa, a to je „osigurati visoki nivo **zaštite zdravlja ljudi i okoliša**, uključujući promicanje alternativnih metoda za procjenu opasnosti supstanci, kao i stavljanje u slobodan promet supstanci na unutrašnjem tržištu te istovremeno povećati konkurentnost i inovativnost“. Slijedom prednjeg, uzevši u obzir da je ovo i najvažnija Uredba EU, koja čini okosnicu domaćih sistema za hemikalije, obrađivač propisa je cijenio da načelo predostrožnosti u ovom zakonu treba u potpunosti da odgovara cilju Uredbe 1907/2006, te prijedlog za dopunom nije prihvaćen. Naime, propisi o veterinarstvu se povezuju sa propisima o hemikalijama, gdje god je to primjenjivo, što nije upitno. Međutim, činjenica da sredstva za obavljanje preventivnih mjera u oblasti veterinarstva sadrže hemikalije, kao i brojna druga sredstva, ne znači da se cilj ovoga zakona nužno proširuje, tako sveobuhvatno, i na zaštitu životinja. Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva dalje navodi sugestije glede odredbi o dobroj laboratorijskoj praksi (DLP), u cilju pozivanja na BAS ISO 17025 standard za laboratorije, jer je DLP dio tih standarda. Međutim, navodimo da ne stoji tvrdnja da je DLP pogrešno shvaćen od obrađivača propisa, naprotiv, ovo je dio usklađen sa CLP Uredbom. DLP za oblast hemikalija jeste specifična oblast, i svakako da tu neće biti nikakvog dupliciranja izdavanja sertifikata, budući da Ministarstvo neće kontrolisati uslove za DLP, te provedbu istoga. Ovo iz razloga što se radi o standardima koji su predmet utvrđivanja i kontrole upravo ISO standarda i za to ovlaštenih tijela, uključujući i Institut za akreditiranje Bosne i Hercegovine. Cilj ove norme (član 11. Zakona) jeste skrenuti pažnju na DLP, a federalni ministar zdravstva će posebnim propisima utvrditi načela DLP, nadzor i provjeru DLP, sa napomenom da nema dupliciranja sertifikata. Pozivanje na odgovarajući standard nije predmet ovoga zakona, jer se i standardi, kao i njihove oznake mijenjaju vremenom. Isto ministarstvo iznijelo je i prijedloge za proširenje definicija u članu 3. (tač. 7. i 29.), ali prijedlog nije prihvaćen jer se radi o definicijama preuzetim iz Uredbi EU, radi usklađivanja značenja pojedinih izraza. Za čl. 10. i 11. iznesene su sugestije u pogledu DLP, a koje će svakako biti ugrađene u podzakonske akte koji se donose na osnovu člana 11. zakona, a kako je to već objašnjeno. Bez sumnje, dio tih propisa će se odnositi upravo na uslov da laboratorije budu akreditovane u skladu sa ISO standardima u ovoj oblasti. Istaknuto je i pitanje u pogledu člana 12. koji se odnosi na obilježavanje na pakovanjima na jednom od jezika u službenoj upotrebi u BiH. Naime, pitanje je da li to znači da se i hemikalije koje se uvoze moraju označiti na taj način. Odgovor je da to i jeste bit označavanja na jezicima koji su u upotrebi u BiH. Dakle, svako pakovanje mora da sadrži takve oznake zbog upotrebe na području Federacije, odnosno svih potrebnih upozorenja i sličnih detalja, koji moraju biti dostupni na našim službenim jezicima. Za član 13. Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva predlaže

dopunu tako da se iza teksta: „Svako oglašavanje hemikalije koja je klasifikovana kao opasna mora da ukaže na odgovarajuću klasu ili kategoriju opasnosti“ doda tekst: „sa detaljnom uputom za njegovu sigurnu upotrebu“. Napominjemo da se član 13. Zakona odnosi na „oglašavanje“, da je odredba usaglašena sa propisima EU, te da nema potrebe da se navodi u tom članu detaljna uputa za korištenje koja, po suštini, nije dio oglašavanja, već stavljanja u promet. U pogledu člana 14. istaknuto je da nije jasno na koga prelazi obaveza čuvanja podataka ukoliko snabdjevač prestaje sa radom, a nije svoje poslove prenio na treće lice. Nejasan je komentar, zbog čega se obrađivač propisa ne može očitovati o istom. Nadalje, u istom članku se predlaže dodati stav 4. koji glasi: „Snabdjevač hemikalije dužan je prije stavljanja u promet na teritoriji BiH dostaviti Sigurnosno-tehnički list Ministarstvu, a ukoliko se hemikalija upotrebljava u oblasti veterinarstva i Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.“ U vezi s tim, skrećemo pažnju na sljedeće: ako se radi o veterinarskom proizvodu, onda je to potpuno druga procedura, takva sredstva su isključena iz ovoga zakona, kao i humani lijekovi i medicinska sredstva. Za takva sredstva nadležni sektor za veterinu treba da ima posebnu proceduru registracije. Posebno ističemo da je u članu 6. stav 2. ovog zakona propisano da se odredbe o STL ne odnose na lijekove i medicinska sredstva u humanoj i veterinarskoj medicini.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva ističe da je potrebno u članu 3. uvesti definiciju: „posebno zabrinjavajuća supstanca“, koja se spominje u čl. 35. i 36., a definicija nije utvrđena. U pogledu navedenog komentara ističemo da u relevantnim Uredbama EU nije utvrđena definicija „posebno zabrinjavajuće supstance“. Podsjećamo da je u uvodu Aneksa XIV REACH uredbe navedeno koje klase opasnosti se svrstavaju u ove supstance, dok definicija nije propisana. Slijedom prednjeg, definicija nije uvedena ni u Zakon. Nadalje, navodi se da zakon ne predviđa odredbu prema kojoj bi postojala mogućnost da druga ministarstva koriste podatke koje vodi Federalno ministarstvo zdravstva (Poglavlja IV, V i X). Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je stava da je potrebno propisati i mehanizam za korištenje prikupljenih podataka i od strane drugih institucija/ministarstava kojima takvi podaci mogu biti korisni i bitni. Sugestija je prihvaćena i ugrađena u član 29, kao stav (8). Za član 46. sugerije se dopuna u smislu da među podacima dostupnim javnosti treba da stoje i podaci o načinu odlaganja hemikalija nakon prestanka upotrebe ili nakon isteka roka trajanja, kao i načinu odlaganja ambalaže. U pogledu navedenog, obrađivač propisa je stava da se takve hemikalije smatraju otpadom i regulisane su propisima o otpadu, kao i druge vrste otpada. Također, valja naglasiti da član 5. stav 2. ovog zakona jasno izuzima otpad, kao kategoriju na koju se ovaj Zakon ne odnosi, što je također usklađeno sa Uredbama EU. Osim toga, STL mora da sadrži podatke o odlaganju, a sam STL mora biti dostupan korisnicima, tako da je taj dio zahtjeva po pitanju podataka dostupnim korisnicima adekvatno riješen ovim zakonom.

Vezano za Poglavlje VIII „Stavljanje deterdženata na tržište“ ističu da je potrebno transponovati propise EU u zakon, posebno da je potrebno zakonom ograničiti dozvoljenu količinu fosfata u deterdžentima. Također, važno je u podzakonskom aktu dodati uređenje „ograničenja u pogledu dozvoljenih količina fosfata“ u skladu sa EU legislativom. Obrađivač propisa je stava da je, u pogledu zakona, dovoljno propisati odredbe koje jesu utvrđene, a da se uslovi, kao i svi daljnji detalji o deterdžentima uređuju podzakonskim aktima upravo iz razloga što zakon ne treba da sadrži detalje oko dozvoljenih količina bilo koje hemikalije za određenu namjenu, budući da su to promjenjive kategorije, vezane za prelazne periode i sl. ograničenja, koja se ne mogu

stalno mijenjati zakonom, zbog procedura u kojima se zakon usvaja. Radi bržeg procesa usklađivanja sa propisima EU, koji su veoma dinamični, odlučeno je propisati niz podzakonskih propisa, koji se mogu lakše prilagođavati situaciji u EU, kako se time ne bi opterećivao zakonski tekst. Navedeno je primjenjivo i na deterdžente, za koje će svakako biti propisani uslovi pravilnikom, na način da se isti usklađuju sa propisima EU u ovoj oblasti, što i jeste cilj normi ugrađenih u zakon. Opasnost uređenja takvih detalja kroz zakon veoma je visoka, jer zemlja može kršiti dugo vremena propise EU, za slučaj da brzo ne usaglasí svoj zakon u pogledu pojedinih limita za hemikalije. U pogledu člana 45. pogledati dio u „Obrazloženju pravnih rješenja“. Isto ministarstvo, također, pita da li se hemikalije upisuju u Registar ili samo proizvođači i uvoznici, a hemikalije u Inventar hemikalija. Napominjemo da se hemikalije upisuju u Inventar hemikalija (po čl. 30. i 31), a proizvođači i uvoznici u Registar proizvođača i uvoznika hemikalija (po članu 28.). Na koncu, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva predlaže da se dopuni član 53. stav 1. tačka 6) (sadašnji član 54.) na način da se uključi izuzeće vezano za član 16. stav 3. po kojem je dozvoljeno da STL može biti napisan na nekom od stranih jezika, ukoliko se hemikalija stavlja na tržište u količini manjoj od 50 kg na godišnjem nivou za laboratorijsku upotrebu, pod uslovom da je STL izrađen u skladu sa ovim zakonom. Obrađivač propisa je stava da izuzeća ovoga tipa ne treba ugrađivati u kaznene odredbe, jer po članu 16. stav 3. ne može se kažnjavati snabdjevača hemikalija i proizvoda, što se i ne navodi u članu 54. Zakona.

Pozitivna mišljenja na zakon pribavljena su od strane: Federalnog ministarstva okoliša i turizma, Zavoda za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, Gender Centra Federacije BiH i Privredne/Gospodarske komore Federacije Bosne i Hercegovine.

Bitno je naglasiti da je **Privredna/Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine** analizirala predložena pravna rješenja Nacrta zakona o hemikalijama, te da nema značajnih primjedbi. Komora je stava da zakon ima potrebne elemente, te da se može nastaviti procedura u cilju njegovog usvajanja. Komora je pozdravila napore učinjene na donošenju odgovarajućeg zakona, a u cilju unapređenja poslovanja u ovom sektoru na području Federacije BiH.

Kada je u pitanju **Federalno ministarstvo finansija/Federalno ministarstvo financija** dostavljeno je mišljenje kojim se daje saglasnost na Nacrt zakona o hemikalijama, uz uslov da se sredstva potrebna za implementaciju zakona osiguraju u okviru odobrenih sredstava u Budžetu Federacije BiH za 2017.godinu, tj. u okviru postojećeg broja zaposlenih.

Posebno ističemo da je **Ured Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije** dostavio pozitivno mišljenje na zakon, te da je ovjerio Izjavu o usklađenosti Zakona o hemikalijama sa propisima Evropske unije. Navedena Izjava, zajedno sa pratećim uporednim prikazima nalazi se u prilogu ovoga zakona.

V - FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nisu potrebna dodatna finansijska sredstva za 2017.godinu. Međutim, potrebno je ukazati na sljedeće:

Federalno ministarstva zdravstva trenutno nije u potpunosti kadrovski kapacitirano da bi moglo provoditi ovaj zakon. U vezi s tim, do stupanja na snagu zakona, potrebno je u unutrašnjoj sistematizaciji radnih mjesta predvidjeti formiranje Odsjeka za hemikalije i biocide u okviru Sektora za farmaciju. Navedeno podrazumijeva

upošljavanje novih državnih službenika u rangu šefa Odsjeka i jednog stručnog savjetnika. U tom smislu, mora se skrenuti pažnja da bi ovo zahtijevalo izdvajanje dodatnih sredstava za zaposlenike Odsjeka za hemikalije i biocide. Međutim, Federalno ministarstvo zdravstva razmotrilo je ovo pitanje i sa aspekta činjenice da će određeni broj zaposlenika ministarstva u ovoj i sljedećoj godini steći uslove za penziju, što bi značilo da bi se mogla popunjavati nova mjesta zbog upražnjenih radnih mjesta (prirodnim odlivom). Ako se ovo uzme u obzir, popunjavanje navedenog Odsjeka ne bi dodatno teretilo Budžet Federacije BiH jer bi prijem novih zaposlenika bio vezan za odlazak u penziju sadašnjih, što znači da ne bi bilo povećanja ukupnog broja zaposlenih, odnosno povećanja budžetskih sredstava po osnovu plaća i naknada za zaposlene.

Stoga, napominjemo da će ministarstvo, u periodu koji slijedi, postepeno rješavati problem kapacitiranosti, odnosno adekvatnog stručnog kadra koji će biti zadužen za provođenje odredbi ovog zakona, a shodno naprijed navedenim okolnostima.

Također, valja istaći da se problem nedostatka stručnih kadrova odnosi ne samo na primjenu Zakona o hemikalijama, već i na Zakon o biocidima, međutim, isti kadar bi se bavio provedbom i jednog i drugog zakona ukoliko stupe na snagu.

Na koncu, važno je ukazati i da zakon predviđa da podnosioci zahtjeva plaćaju određene naknade za provođenje administrativnih postupaka utvrđenih ovim zakonom, a što je definisano kao prihod Budžeta Federacije BiH. Dakle, provedba ovog zakona osigurava određeni priliv sredstava u Budžet Federacije BiH putem predviđenih naknada za podnosiocima zahtjeva, što je prikazano u Izjavi o fiskalnom učinku, dostavljenoj Federalnom ministarstvu finansija/Federalnom ministarstvu financija.

Ponovo ističemo da se u oblasti hemikalija primjenjuju zastarjeli propisi, te da se radi o oblasti koja je u Republici Srpskoj uređena u skladu sa propisima EU, što proizvodi nejednakosti za subjekte koji posluju u ovoj oblasti spram njihovog mjesta registracije, ali i različit pristup sa aspekta sigurnosti tržišta. U vezi s tim, potrebno je i u tom kontekstu cijeniti potrebu ujednačavanja svih pitanja vezanih za oblast hemikalija na području Federacije, a radi jedinstvenog pristupa i postupanja sa hemikalijama na području cijele BiH, pri tome, naravno, vodeći računa o propisima Evropske unije. Tako je uređenje oblasti hemikalija na području Federacije svakako i doprinos funkcionisanju jedinstvenog tržišta BiH.